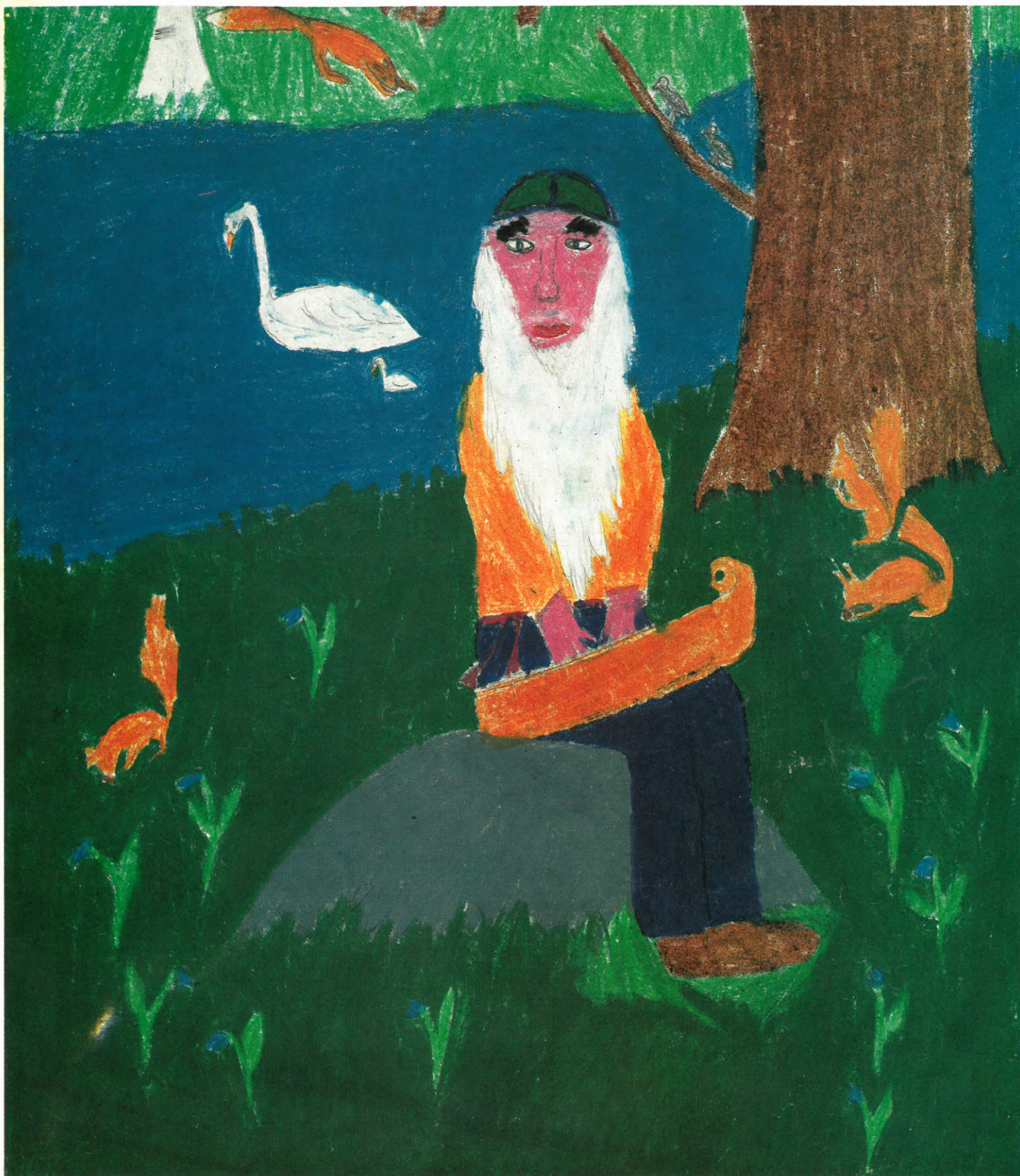

Parkanon Joulu 1985

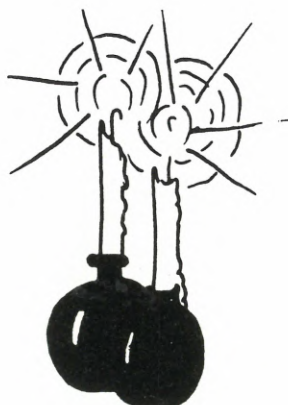
Parkanon Joulun avustajakilpailu

Tämä lehti on perinteisesti kaikkien niiden esiintymispaikka, joilla on kotiseutuaiheista tai muutakin kerrottavaa — sanallisesti ja kuvin. Vanhaan tapaan toimitaan nytkin kilpailun muotoisesti. Ohjeet ja puitteet on harkittu näin: Ei kilpailla varsinaisissa sarjoissa, mutta kirjoitukset (piirroksset, valokuvat) voisivat olla seuraavan tapaisia:

1. Perinteeseen liittyviä
2. Pakinoita ja muita vapaita kertomuksia
3. Runoja
4. Pienoisnäytelmiä
5. Kaskuja Parkanosta

Aineiston tulee olla ennen julkaisematonta. Lähetykset toimitetaan Parkanon Joululle os. Lea Luodetlahti, Parkanon Joulun sihteeri, Ylä-Satakunta, 39700 Parkano 30. 4. 1986 mennessä. Osallistujien kesken jaetaan rahapalkintoja. Tuomaristona on lehden toimituskunta.

Parkanon Joulu

Joulutervehdys
Parkanosta

.....

.....

.....

TERVETULOA JOULUOSTOKSILLE

Osastomme palvelevat teitä:

KIRJAKAUPPA 2775
ELINTARVIKE 2773
RAUTA JA
MOOTTORISAHAT 2770

TEKSTIILI
JALKINE
KEMIKAALIO

} 2774

CENTRUM-MARKET

Parkanon Joulu

Kansikuva: Katja Hirvelä, 12 v.
keskustan ala-aste
"Väinämöisen soitto"

NUMERO 14

JULKAISIJA

Parkanon Nuorisoseura

Painos 2400 kpl

Taitto: Rauno Vainionpää
Parkanon Kirjapaino 1985

TOIMITUSKUNTA

Olavi Kujansuu pj.

Rauni Kärki

Reino Lehtisalo

Lea Luodetlahti

Heikki Pentti

Liisa Soikkeli

Salme Törmä

Irja Yliaho

LUKIJALLE

Hyvä lukija, luettavanasi on jälleen kerran Parkanon Joulu, joka tulee omalta osaltaan nuorisotyötä paikkakunnallamme. Vuosi 1985 on "juhlien vuosi". Vietämme Kalevalan 150-vuotisjuhlavuotta. Siitä syystä kansikuvamme on "Väinämöisen soitto", jonka on piirtänyt Keskustan ala-asteen oppilas Katja Hirvelä. Tämä vuosi on ollut myös nuorisovuosi, josta syystä lehdesämme on entistä enemmän nuorison kirjoitelmia. Nykynuori on mielipiteiltään rohkeampi ja avoimempi kuin nuoret ennen. Heidän maailmankuvansa on laajempi, tietomääränsä suurempi kuin meidän keski-ikäisten nuoruudessa. Tämän päivän nuorella on kansakuntamme tulevaisuus. Kunpa se saisi varttua terveessä ja puhtaassa elinympäristössä ja vailla pelkoa tulevaisuudestaan.

Työ, jota nuorten hyväksi tehdään kantaa myöhemmin sadon, joka tulee isänmaamme parhaaksi. Ajattelen kiitollisuudella niitä parkanolaisia vapaa-ehtoisia nuorisotyöntekijöitä, jotka uhraavat vapaa-aikansa nuorten keskuudessa.

Joulun sanoma, rakkauden suuri julistus kantautuu tänäkin jouluna maailman kansoille. Ihminen on sama kuin parituhatta vuotta sitten. Ihmiskunta on joutunut tällä vuosisadalla valtavan kehityksen "oravanpyörään." Uudet keksinnöt tekevät entiset nopeasti vanhanaikaisiksi. Ihminen koettaa pysyä mukana tuossa kehityksessä, mutta hän väsyi. Rauha sieluissamme on häiriintynyt. Tieto maailman häädystä

välittyy päivittäin olohuoneisiimme. Mikä pahinta, me paadutamme sydämemme ja tulemme apaattisiksi meitä ympäröivän hyvinvoinnin keskellä.

Ennen käytiin pyytämättä naapurissa. Tänään sulkeudumme omiin koloihimme. Elämme erakkoelämää. Ennen niin lämpimät yhteydet katkeavat. Kohtaamiset jäävät hyvänpäiväntoivotuksen tasolle.

Näitä ajatellen, pyydän esittää parhaimmat kiitokseni Parkanon Joulun avustajille ja toimituskunnalle. Toivotan onnea ja menestystä Parkanon Nuorisoseuralle sen työssä Parkanon nuorison hyväksi.

Hyvän Joulun toivotus Sinulle lukijani.

OLAVI KUJANSUU

MIKKO-MATTI RINTA-HARRI

YMMÄRRÄ JOULU OIKEIN

”Mietin: Joulun ensimmäinen, pieni talli yksinäinen, isä, äiti, pienokainen laskettu seimeen päälle olkien. Joulun Herra, pienokainen, syntyi maailmaan muukalainen.”

Joulun lähde on evankeliumi. Se kertoo tuon suuren tapahtuman. Jos et muulloin ehdi ja halua avata Isoa Kirjaa, tee se jouluna. Mieti, voisiko pienokaisen syntymä olla sinun kohdallasi muutakin kuin muukalaisen maailmaantuloa, joulusata. Mitä se oli lapsena? Etkö silloin elänytkin tapahtumissa mukana?

* * * * *

”Tuo joulu ensimmäinen ei kai ollut yhtäläinen kanssa nykyisten markkinoiden, rahavirran kassakoneiden. Joulun Herra, pienokainen yhä on hän muukalainen.”

Yhtenä osana kuuluu jouluun toisten ihmisten muistaminen. Mahtaako antamisen ilo olla päällimmäisenä mielessäsi, kun ryntäät ”adventtisohjossa” vähemmän tarpeellisten ja tarpeettomien hyödykkeiden perässä. Ajat energiasi loppuun ennen joulua. Kaikkeako on

oltava jouluna? Säästä itseäsi toiselle ihmiselle. Sinä voit olla joululahja jollekin jo ennen joulua.

* * * * *

”Vaikkei jouluvilinään Jeesus mahdukaan, saapuu sydämeen hän odottavaan. Et enää kaipaa katoavaa lahjaa, kun tuntee saat hänen vapautta. On joulu ainainen ihmisyksityisen sisäisestä rauhattomuudesta. Asioiden tärkeysjärjestys on muuttunut. Mikä pitäisi olla ensimmäisellä sijalla, se on jätetty taakse. Kukaties unohdettu.

Maassa rauha. Onko rauha tämän hetken maailmassa vain näennäistä, tasapainoilua? Eivätkö kaikki — rauhattomuus, ahdistukset, julmuudet — ole merkinä yksityisen ihmisen sisäisestä rauhattomuudesta. Asioiden tärkeysjärjestys on muuttunut. Mikä pitäisi olla ensimmäisellä sijalla, se on jätetty taakse. Kukaties unohdettu.

Joulun sanoma tahtoo tuoda sinulle rauhan — kaiken melskeen keskellä. Se muistuttaa meitä asioiden tärkeysjärjestyksestä. Pyydä rauhaa joulun Herralta — Jeesukselta.

(Lainaukset Jarmo Sormusen laulusta ”Jouluaaton ilta”.)

”On jouluaaton ilta. Pukki käynyt on ja väki on hiljaa. Istun yksin ikkunalla tuijottaen lumisateeseen. Miettimään siihen jään, miten joulun voisin ymmärtää.”

Lapsuuden joulu. Tuskin on montakaan joulukirjoitusaihetta, joka olisi yhtä suosittu, yhtä rikas. Lapsuuden joulun on se syvimmin koettu, aidoin. Lapsena myös opimme jotakin, joka säilyy matkamme varrella lohduttavana, kantavana ja iloa tuovana. Mitä se on ollut? Miten ymmärrät JOULUN?

* * * * *

MAIJA-LIISA ERKKILÄN MUISTOLLE

Yhdeksäs päivä syyskuuta tuli tieto, että Nuorisoseuran monivuotinen sihteeri Maija-Liisa Erkkilä oli saavuttanut sen rajan, josta ei enää paluuta ole.

On selvää, että ihmisenkin mittapuun mukaan mitaten Maija-Liisa sai kutsun parhaassa iässä. Moni työ olisi vielä häntä tarvinnut, mutta korkein päättäjän näki, että hänen työnsä tässä elämässä oli päättyvä.

Kun muistelen Maija-Liisaa hänen poismenonsa jälkeen, tulee mieleeni lause: ”Kun elämä parasta on ollut, on se työtä ja vaivaa ollut.” Maija-Liisa oli tehtävissään tunnollinen, oikeudenmukainen ja työt ajallaan hoitava. Koska näin oli, sai hän monia kodin ulkopuolisia tehtäviä, eikä niistä vähäisin ol-

lut se työ, jonka hän teki Parkanon Nuorisoseuran sihteerinä. Siinäkin hän osoitti työn iloa, joka säteili muihinkin johtokunnassa ja koko nuorisoseuraliikkeessä mukanaoleviin.

Vaikka sairaus jo runteli, ei hän kokonaan silloinkaan jättänyt tehtäviään, vaan jaksoi kantaa niistä huolta, että ne tulevat ajallaan hoidetuksi. Tämä osoittaa, miten vastuuntuntoisen ja lähimmäisenrakkaan ihmisen olemme hänessä menettäneet.

Vaikka Maija-Liisa on poissa, tulee hänen kynänsä jälki säilymään tuleville sukupolville muistona.

Hänessä menetimme paljon. Kiitos hyvästä yhteistyöstä.

JUHO JASKARI
Parkanon Nuorisoseuran pj.

EUROOPPA-KUORO SUOMESSA

Eurooppa-Kuoro on kansainvälinen nuorten sekakuoro, jonka laulajat ovat musiikin ammattilaisia tai vannoutuneita musiikin harrastajia. Kuoro kokoontuu yhteisen organisaation toimesta. Kutsu lähetetään kuoron entisille laulajille ja aina on mukana myös uusia osanottajia. Kuoro on kokoontunut neljä kertaa aikaisemmin Innsbruckissa, Hampurissa, Haagissa ja Antwerpenissä.

Vuosien 1984–85 vaihteessa 110-jäseninen suurkuoro matkasi ensimmäistä kertaa Suomeen, Seinäjoelle. Laulajat tulivat kymään Pohjolaan 15 eri Euroopan maasta: Alankomaista, Belgiasta, Italiasta, Itävallasta, Kreikasta, Liechtensteinista, Länsi-Saksasta, Norjasta, Puolasta, Ranskasta, Ruotsista, Sveitsistä, Turkista, Tanskasta ja Unkarista. Tästä värikästä joukosta erottui 35 suomalaista edustajaa, tyttöjä ja poikia ympäri maataamme.

Me suomalaiset pidimme jo marraskuun lopulla harjoituksen Helsingissä tutustuen toisiimme päivän ajan. Samalla saimme tärkeitä tietoja kuoron toiminnasta. Tutustuimme myös suomalaisen johtajaamme Ensti Pohjolaan. Kaksi muuta johtajaamme tulivat Länsi-Saksasta (Fritz ter Wey) ja Puolasta (Jan Szyrocki).

Suomessa Eurooppa-Kuoron asioita hoitaa Nuorten Kuoroliitto, sen puheenjohtaja Juhani Orrenmaa ja hänen tyttärensä Hanne. Suomalaisen kuorolaisten keräämiseksi jokaisella Nuorten Kuoroliiton jäsenkuorolla oli mahdollisuus lähettää mukaan yksi edustaja. Itse edustin parhaani mukaan Parkanon Nuorisokuoroa.

Edellytyksinä oli mm. sujuva englanninkielen taito ja kyky opetella itsenäisesti omat stemmansa.

Saatuani jo hyvissä ajoin postissa vaaleansinisen, paksun nuottikansioni alkoi minusta tuntua siltä, että tässä tehdään töitä eikä suinkaan lomaila. Tultuani viikonlopuksi kotiin Parkanon opinahjostani Kuopion Musiikkilukiosta aika kului usein tiukasti pianoa pimputtaessa ja tutustussa sopraanostemmoihini. Kansio sisälsi suomalaisia kansanlauluja, englanninkielisiä negro spirituaaleja, puolankielisiä teoksia sekä pääteoksen, 40-sivuisen, latinankielisen Magnificat-messun. Oli siinä tytölle töitä, sillä vapaa-ajan ongelmia ei juuri ollut havaittavissa. Periaatteena oli se, että kuoronuoret osaisivat äänensä saapuessaan Seinäjoelle ja siellä hiottaisiin vain yhteissointia.

Olimme "julkiksia"

Joulukuun 27. päivänä kaikki varsinaisesti alkoi. Matkustin tiiliskiveltä tuntuneen matkalaukkuni kera Seinä-

joelle majoittuakseni siellä Tampereen Yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen tiloihin. Suomalaiset saapuivat sinne pari tuntia etuajassa, sillä meidän oli harjoiteltava tervetuliaiskaanon vieraitamme varten.

Jo ensimmäisenä iltana saimme myös todeta pikkujulkiksena olon kiroukset: TV, radio ja lehdistö. Ne seurasivat meitä kuin takiaiset. Ei muuta kuin pakkastamineet ylle, viimeinen sipaus huulirasvaa huuliin, katse peiliin — vir-

nistys ja hyräillen siirryimme majapaikkamme ulkopihalle kameroiden loisteseen odottamaan vieraitamme.

Vilu värisytti jo joukkiotamme, mutta vihdoin bussit Helsingistä saapuivat. Kamerat käyntiin ja meikät alkoi hoilata: "To Seinäjoki Finland, Welcome and enjoy your days with us." Uudestaan ja uudestaan, kaanonina ja kaikki yhdessä.

EINI HIETIKKO

Retki satumaahan

Lapsoseni kätes mummi käteensä laittaa,
yhdessä näin saamme unten maahan matkaa taittaa.
Kurkistetaan, onko portti auki satumaahan.
Sinne mummi lapsen kanssa tulla saahan?
Nukku-Matti uni orhillansa meidän luokse ravaa,
samassa jo ketterästi meille portin avaa.
Kyytiin vaan ja sitten tehdään satumaahan retki,
viätetäänpä ihmemaassa pieni onnellinen hetki.
Hei katso jänis vemmelsääri tuossa pensaikossa loikki,
Repolainen pitkähäntä juoksee järven poikki.
Kas tuolla pilkottavi isoäidin mökin rinne
Punahilkka herkkuneen tuoll' matkalla on sinne.
Korvatunturilla tuolla näkyy joulupukin talo,
sinne meitä kutsuu ikkunoiden lumoava valo.
Työssä siellä tonttuparvi kilvan hääää,
joulupukki tonttujansa komentaa ja määrää.
Paljon tavattiin me tuttua väkeä siellä,
taas takaisin ajellaan tutulla tiellä.
Kun Nukku-Matti satumaahan portin sulkee,
niin lapsi pieni onnekaana unten maille kulkee.

Eurooppakuorossa laulavat rinnakkain parkanolaistyttö, norjalainen nuori rouva ja kreikkalainen musiikin opettaja. Musiikki ei tunne rajoja!

Vieraat valuivat busseistaan ulos hyttävään pakkaseen ja seurauksena oli mieletön halaus- ja poskipusushow; niinhän ne Keski-Euroopassa toisiaan tervehtii!!! Avuliaisuutemme oli hui-pussaan, mutta kyllä hyytyi meikäläisenkin hymy, kun innoissani tarrasin kiinni suureen matkalaukkuun ja raahasin sitä kuusi kerrosta ylöspäin. Matkalaiset olivat väsyneitä ja sinne jonnekin seitsemänteen kerrokseen suomalaistytöjen keskelle minäkin simahdin. Perjantai-aamuna alkoi kuoron arki kärkeasti ja armotta. Suomalaistytöt hereille kello kolmen ja aamupalalle. Harjoitukset täyttivät päivän, unkarilaiset ystävämme saapuivat ja meidät esiteltiin maittain toisillemme. Lauloimme lisäksi kirkossa, Lakeuden Ristissä, lähinnä lehdistölle ja TV:lle.

Olimme pynttäytyneet kansallispu-kuihin, joten tilanne oli otollinen myös viralliselle kuvalle. Illalla oli ohjelmassa Seinäjoen kaupungin vastaanotto, ja tunne oli vähintään kuin itsenäisyyspäi-vän vastaanotolla presidentinlinnassa. Kröhöm! Esiinnyimme yhdessä ja pie-nemmissä ryhmissä viihtyen mainiosti. Majapaikassa nukahdin Dallasin ihmis-suhdesotkujen sekaan; meidän huonees-samme oli näet jopa TV ja stereot! Riit-tikös tytöille riemua!

Ja taas harjoiteltiin

Seuraava päivä oli pyhitetty— HARJOITUKSILLE. Puolalaiset laulajat ke-ra johtajamme Jan Szyrockin saapuivat ja näin olimme vihdoin kaikki koolla. Ehdimme sentään kierrellä ostoksilla Seinäjoen keskustassa harjoitusten lo-massa. Lauantai-illan ulkomaalaiset viettivät seinäjokelaisissa perheissä sau-noen. Me suomalaistytöt kiiruhdimme pizzalle ja mässäilimme oikein olan ta-kaa. Naurua riitti, ja yö tuli aivan liian äkkiä.

Sunnuntaina osallistuimme suoraan radiolähetykseen, jonka juonsi Raimo Lintuniemi. Puolalaisella johtajallam-me, Janilla, oli syntymäpäivä, ja onnit-telimme häntä komealla syntymäpäivä-laululla.

Päivän kohokohta oli kuitenkin esiin-tyminen Ravintola Sorsanpesässä, jossa lauloimme pari negro spirituaalia sil-minnähdn svengaten. Parhaat vaatteet yllämme, silmät sikkaralla ja hajuvesi-pilvi ympärillämme ruokailimme, tans-simme itsemme kipeiksi discossa ja se-urustelimme monella kielellä. Myöhem-min illalla tahtia iskivät myös Sielun Veljet ja Eppu Normaali -yhtyeet. Ja jalka nousi kummasti!

Maanantaina otettiin eilispäivän hupi-takaisin ankaralla työnteolla. Iltapäiväl-

lä pidimme Lakeuden Ristissä julkisen kenraaliharjoituksen samana iltana pi-dettävää konserttia silmälläpitäen. Ken-raali meni upeasti läpi ja olo keventyi. Me pystyimme laulamaan yhdessä mu-siikkia, emmekä vain hajaäänistä räpel-lystä!

Uudenvuodenyön konserttimme al-koi kello 22.00 Seinäjoen tyttökuoron esityksillä. Sisälläni velloi seisoessani kuoromuodossa vierelläni kreikkalainen ja norjalainen laulajatar. Se oli sitä su-loista kansojen sekamelskaa ja iloista yhteisymmärrystä! Onnistuneita konser-tin jälkeen olimme huojentuneita ja val-miita vastaanottamaan Nuorisovuoden 1985 käsi kädessä, ystävinä. Uudenvuo-denjuhlassamme uudenvuodentoivo-tukset kaikuivat lukemattomilla kielillä ja olimme yhdessä aamutunneille asti. Vakaa päätöksemme oli, että tänäkin vuonna yritämme omalta osaltamme edistää rauhan ja ystävyyden sanomaa maailmassa.

Kiertueelle

Tammikuun 1. päivänä heitimme hy-västit Seinäjoelle ja kaksi bussia käänsi nokkansa kohti Kankaanpäästä. Kon-serttikiertueemme alkoi, harjoitukset oli harjoiteltu ja oli aika näyttää, mitä olimme oppineet. Kankaanpäässä olim-me paikallisen nuorisokuoron vieraina.

Konsertissa kuului läpi huonosti nukkuttu yö, mutta esitimme sen, mitä sillä hetkellä pystyimme. Kiitimme isäntiämme vieraanvaraisuudesta ja matkustimme välittömästi konsertin jälkeen Poriin, Silokallion leirikeskukseen. Linja-autossa oli ihme kyllä, HILJAISTA! Porukat katsoivat parhaaksi nukkua univelat pois.

Silokallion modernissa leirikeskuksessa meidät jaettiin neljän hengen huoneisiin, ja näissä pikkuhuoneissa tunnelma kohosi kattoon asti yön tunteina. Tytöt keskenään kun ovat tunnetusti hulvattomia kikattajia...

Aamulla herätettiin vatsat hekottamisesta hellinä ja hiottiin esityksiä monen tunnin ajan. Keski-Porin kirkossa meille esiintyi Sävel-sirkut -tyttökuoro sekä Porin Poikakuoro. Konserttimme oli, näin jälkeänpäin arvostellen, paras kaikista. Sen jälkeen oli hyvä tunne, tunsimme antaneemme kaikkemme. Iltaohjelmassa oli saunominen ja siitäkös se riemu repesi! Suihkut kun eivät suostuneet tiputtelemaan muuta kuin jäistä vettä, ja sitäkin pikkuruksena norona.

Savustimme itseämme kunnolla ja turkkilainen Gülnaz kertoi turkkilaisen saunan olevan samankaltainen, mutta kylmä! Me suomalaiset jäimme ihmette-

lemään moista saunaa. Mutta puhdasta tuli ja posket punoittivat.

Torstaina oli vuorossa Tampere. Pidimme koululaiskonsertin Hatanpään lukiossa, jossa esiinnyimme yhtenä kuorona ja maittain. Koulun Amerikan vaihto-oppilaat kertoivat meille diakuvien kera Tampereesta ja vastailivat kysymyksiin. Parin tunnin vapaa-ajan jälkeen keräännymme Tuomiokirkkoon valmistautumaan konserttiin. Tuomiokirkko oli akustiikaltaan erinomainen puolalaista kehtolaulua varten, jonka lauloimme ympäri kirkkoa levittäytyneinä. Illan tullen maisemat vaihtuivat ja valomeri johti väsyneet matkalaiset suoraan Helsinkiin, Olympiastadionin retkeilymajaan.

Paavokin tervehti

Perjantain ohjelmassa oli kiertoaajelu Helsingissä ja koululaiskonsertti Oulunkylän yläasteella. Vapaa-aikaa ja keskitymisaikaa konserttia varten oli varattu runsaasti. Ulkoseikkailut vaan jäivät vähälle, sillä pääkaupunkimme näytti kylmät kyntensä: pakkasta oli liki -30°C .

Tempeliaukion kirkossa kävi meitä

ennen konserttia tervehtimässä ulkoministeri Paavo Värynen, joka myös kunnioitti läsnäolollaan konserttiamme. Pääministeri Kalevi Sorsahan oli koko Eurooppa-Kuoro-tapahtuman suojelija!

Konsertissa panimme parastamme ja solistimme Laura Pelkosen sopraano helisi kirkkaasti. Mutta monen sydäntä raastoi jo se tieto, että huomenna on erottava. Viimeinen iltamme retkeilymajassa venyi laulaessa, muistoja vaihdellessa ja ystävyystä vannoessa.

Lauantai olikin jo lopun alkua. Saatoimme vieraamme Helsinki—Vantaan lentoasemalle ja kiitimme toisiamme unohtumattomasta ajasta. Muistutimme lähinnä Niagaran putouksia tarra-tesamme toisiimme vielä lähdön hetkellä. Lähtölaulustakin tuli vain vapisevaa ulinaa. Vielä viimeinen kädenheilautus ja sydämessä tieto siitä, että tapaamme uudelleen, jossain Euroopan tähtien alla, laulaen sanomaamme.

Tulevaisuudessa saatamme sotia toisiamme vastaan, mutta Eurooppa-Kuorossa voimme elää rauhassa ja ystävyystä keskenämme. Vain tämä päivä merkitsee. Se on rakkautta toisiin ihmisiin ja musiikkiin.

TOINI VAINIO

TARKASTUSMUISTOJA PARKANON YHTEISKOULUSTA

On varmaan yllättävää, että tarkastusmuistot nousivat mieleeni viime joulun edellä leikellessäni paperienkeleitä joulukoristeiksi. Pieni kiiltokuvaenkeli näet varasti kerran tärkeän roolin kesken tarkastajan työn. Se lennähti kanslian pöydälle salkusta papereiden välistä. Tarkastaja katseli sitä hetken mietteläästi, miltei hellästi ja sanoi sitten: "Kas, tyttö on pannut isälle mukaan suojelusenkelin." Mitä hyvää tyttö tällä tavoin isälle halusikin toivottaa, tuskin hän osasi ajatella, että erityisen suojeluksen tarpeessa olisi myös isän työvoima. Tarkastajan työtaakka tarkastuksen kestäessä oli kyllä melkoinen.

Yhden oppiaineen tarkastus voitiin viedä läpi yhdessä päivässä. Yleistarkastus kesti aina muutaman päivän, korkeintaan yhden koulutyöviikon ajan. Tällöin tarkastajan oli monipuolisesti perehdyttävä kouluun, muodostettava siitä käsi-

tyksensä ja laadittava tarkastuskertomus. Ilmankos hän joskus halusi asua matkustajakodissa — hotellitasoa ei vielä tunnettu — voidakseen rauhassa syventyä papereihinsa. Alkuvuosien pieni keskikoulu oli tietysti vähätisempi tarkastettava. Niinpä kouluneuvos M.A. Jakobsson halusi tarkastaa Parkanon yhteiskoulun toisenkin kerran ei vain siksi, että koulu oli hänelle jo tuttu, vaan myös saadakseen jälleen seurustella kirkkoherra Koivukosken perheen kanssa pappilassa, jossa hän asui. Myöhemmin tarkastajien majoittaminen lankesi kuin luonnostaan ins. Aaltosen perheelle. Näin tapahtui jo ennen kuin Lauri Aaltosesta oli tullut koulun johtokunnan puheenjohtaja.

"PUHU KOVAA!"

Minun yhteiskoulun aikaani vuosien 1949 ja 1970 välillä mahtui nel-

jä yleistarkastusta (sekä viides Parkanon yhteislukion aikaan vuonna 1971). Tarkastaja ilmoitti hyvissä ajoin tulostaan kirjeellä. Se alkoi näin: "Kouluhallituksen määräyksestä tulen suorittamaan johtamassanne koulussa yleistarkastuksen-----" (päivämäärä jne.).

Muuta ei tarvittukaan, kun jo kanslian ilmapiiri sähköistyi. Pian saapunut viesti sähköisti myös opettajahuoneen. Muistettiin, miten edellisissä tarkastuksissa oli kiinnitetty huomiota oppilaiden liian hiljaiseen puhumiseen. Siksi teho toimet olivat taas tarpeen! "Puhu kovaa" -taulut ripustettiin luokkien etuseinälle ja oppituntien aikana niihin ututterasti viitattiin.

Opettaja puolestaan varoi tekevästä sitä vihoviimeistä virhettä eli toistamasta jo annettua, mutta hiljaa mumistua vastausta. Ilta-puh- teella muokattiin oppitunteja oikeiden sääntöjen mukaisiksi. Yhdeltä

ja toiselta olivat näet auskultointi-ajan opetukset jo ehtineet unohtua tai jäädä arkirutiinin alle.

Opettajat tunsivat myös huolta etenemisestään oppikurssissa ja tarkastelivat uudelleen antamia arvosanoja. Olihan nyt tulossa henkilö, joka näistä asioista tiesi kaiken. Vertailumateriaali oli salkussa mukana. Aineittain oli myös tehtävä arvosanataulukot. Luokanvalvojilla olivat omat huolensa. He loivat leijonankatseensa mm. päiväkirjoihin. Voi sitä opettajaa, joka oli unohtanut merkitä tuntinsa! Heti paikalla laiminlyönti oli korjattava.

Kanslian työpaine oli sitten oma lukunsa. Muistelen, että yleistarkastusta varten oli selvitettävä parisensikymmentä asiakohdtaa. Siinä olivat annettujen arvosanojen keskiarvot viiden vuoden ajalta ylioppilastutkinnon tulokset mukaan lukien, siinä poissaolo- ja rangaistustilastot. Kalustoluettelot täydennettiin ja tarkastettiin. Koulun taloudellinen asema selvitettiin monipuolisesti mm. tilitaseitten avulla.

Vanhempainneuvoston, johtokunnan ja hallituksen pöytäkirjat kerättiin nähtäville. Laadittiin selonteko kodin ja koulun yhteistyöstä sekä oppilaiden harrastustoiminnasta (yhteislukion aikaan myös kouluneuvoston toiminnasta). Tarkastuksen alkamispäivään mennessä paperikertymä oli melkoinen. Onnellista oli, kun tuolloin saattoi olla varma myös siitä, että kaikki mikä koski koulun muun henkilökunnan osuutta, eritoten vahtimestari-talonmiesperheen tehtäviä, oli kunnossa. Luulen, että ensimmäisestä oven avaamisesta alkaen koululle kertyi täten arvokasta palveluvalmiuden tuottamaa PR:ää!

Tarkastajan saavuttua siisti paperinippu katosi kanslian pöydältä salkkuun — sinne, jossa kerran pieni enkelikin asusti! Italukemista oli tiedossa. Päivät tarkastaja oli tietenkin koulussa. Tällöin opettajilla oli aihetta supista keskenään, kenen tunnilla oli käyty, mitä sanottu ja kenen tunnille ehkä seuraavaksi tul-taisiin.

Koputus luokan oveen saattoi kuulua kesken tunninkin, ja sitten hän sitä oli näytettävä mitä osattiin. Oppiaineisiin ja opetukseen liittyviä kysymyksiä käsiteltiin päivän mittaan ja sitten vielä yhdessä opettajakokouksessa. Vain ensimmäisessä yleistarkastuksessa muistan tarkastajan antaneen edustamissaan oppiaineissa (tässä tapauksessa kielissä) opettajia koskevan arvostelun julki-

sena päätöskokouksessa. Enpä usko opettajien panneen pahakseen, kun tämä käytäntö myöhemmin jäi pois!

TARKASTUKSEN TULOS

Pienen jännityksen saattelemina tarkastuspäivät kuluivat nopeasti, ja päätöskokouksen aika tuli. Se oli aina arvokas ja tärkeäksi koettu tilaisuus. Nyt saatiin kuulla tarkastuksen tulos tarkastuspöytäkirjaan koottuna. Tällöin koulumme tarjosi tarkastajalle yhden ongelman: Elimä oli liikaa.

Etikettinsä oppinut tarkastaja aloitti kyllä: "Arvoisat vanhempainneuvoston ja johtokunnan jäsenet (tässä järjestyksessä) --". En-täpä, kun tämän lisäksi oli myös kouluosakeyhtiön hallitus ja kannatusyhdistyksen johtokunta? Muistan tarkastaja Pekka Simulan erikoisesti epäilleen näin monen elimen yhteistoiminnan mahdollisuuksia.

Hänen toivomuksestaan valittiinkin v:sta 1966 alkaen samoja henkilöitä kouluyhtiön hallitukseen ja johtokuntaan. Käytännössä ei mitään vaikeuksia kyllä ollut ilmennyt, kun jokaisella elimellä olivat omat tehtävänsä. Sitäpaitsi langat solmiutuivat kanslian välityksellä hyvin yhteen. Tähän moninaisuuteen oli jouduttu yksinkertaisesti siitä syystä, että aikoinaan koulun omistussuhteet oli muutettu kannatusyhdistysmuodosta osakeyhtiömuotoon. Kannatusyhdistys jäi silti olemaan, ja sehän toimii yhä ainakin "koulumesenaattina". Yhteiskoulun ajan sillä oli tärkeä tehtävä kouluruokailun hoitajana. Kouluosakeyhtiön hallitus hoiti rakentamiset ja yleensäkin talouspuolen. Johtokunta puolestaan vastasi opetustoimeen liittyvistä tehtävistä ja piti yhteyttä Kouluhallitukseen päin.

Mutta palaan kokoukseemme, missä tarkastuskertomuksen lukeminen edistyi kohta kohdalta edellä mainittujen koulun valvonnasta ja hallinnasta vastaavien henkilöiden sekä opettajakunnan herpaantumattoman mielenkiinnon saattelemana. Minulle opettaja-alokkaana oli kai pelottavin ensimmäisen yleistarkastuksen loppukokous, varsinkin kun tarkastaja oli ankaruudestaan tunnettu. Kuitenkin tuntui, että johtokunnan silloisen puheenjohtajan maanv. Paavo Laadun leveän selän suojaan mahtui koko koulun väki, jos risuja hyvinkin saataisiin. (Niinkuin aikaisemmin olen kertonut, niitä olisikin saatu

huonon koulutalon vuoksi, ellei uusi talo jo olisi ollut rakenteilla.)

Asiallisia ja tarvittaessa jämeriä ovat Parkanon yhteiskoulun myöhemmätkin tukivoimat olleet. Pahoin meitä ei koskaan rusikoitu, joskin vieras asiantuntija myöskin huomautettavaa löysi.

Emme joutuneet saavutustemme tason vuoksi häpeämään muiden koulujen rinnalla. Vähän tuollaisella "köyhän miehen" budjetilla hoidettua talouttakin oli pidetty asiallisesti, joskin lisävarat olisivat poistaneet tila- ja välinepulaa, jota aina oli. Mutta valtionavut, joiden määrään tarkastuksen tulos olennaisesti vaikutti, saatiin aina suhteellisen korkeina.

Tarkastuspöytäkirjan loppulausuntoa kuunnellessamme olimme jo keventynein mielin. Kokous päättyi. Tarkastaja kiirehti pois. Pian varmaan odottivat jo uudet tehtävät. Kansliassa naputeltiin tarkastuspöytäkirjaa puhtaaksi. Koulu palasi tavalliseen arkeensa hienoisesti lisää itseluottamusta saaneena ja tarkastajan käynnistä virkistyneenä.

Koulutoimi elää yhä, ja tarkastuksia suoritetaan. Jotakin lienee muuttunut, silti jotakin lienee myös ennallaan. Mutta Parkanon yhteiskoulu on siirtynyt historiaan. Sen kohdalta ovat päättyneet niin tavalliset arkiset koulupäivät kuin nämä muista erottuvat tarkastuspäivät. Eläkööt siis muistot.

NUORUUS

Nuoruus, elämän parasta aikaa, siinä on iloa, tenhoa, taikaa. Ajatuksia monia, toiveita somia. Haaveet ei kaikki toteen käy, vaan elämän varrella muuttuu.

*"Tyttö Parkanosta"
11 v.*

NÄLÄKÄ

(Pienoisnovelli)

— Äite! Kuule!
 — Mitäs sinä ny?
 — Anna mulle pala leipää!
 — Ei ole lapsikulta leipää ollen-
 kaa. Mutta saat petunpalasen.

Tuollainen keskustelu käytiin erään äidin ja hänen kolme- ja puolivuotiaan Mikko-poikansa kanssa kesäisenä päivänä. — Elettiin alkukesää vuonna 1918. Äskeisen sodan jälkeen jouduttiin vetämään vyö tiukalle ainaisen ruokapulan takia. Korttiannokset olivat pieniä ja niin nälkä vieraili päivittäin siinäkin perheessä. Kyllähän viljanpuolta olisi heilläkin vielä talvella ollut kesänkin varalle riittävästi, mutta kun elintarvikelautakunta oli takavarikoinut sen melkein kaikki, niin tyhjä kädet jäivät jällelle. Jo pitkin talvikautta piti sitten turvautua pettuun. Kun siihen petäjäiseen ei riittänyt kovinkaan paljon viljaa lisäksi, niin heikolta tuntui eläminen pelkästään petun varassa särpimen ohella. Joskus harvoin voitiin vähäisen leipoa aitoa rukiista leipää. Kakkonauriin lisääminen varsinai- seen pettutaikinaan sai ihmeitä aikaan. Se poisti jonkinverran petun kitkerää makua ja teki petun vähän kuohkeammaksi. Maitoruoka jäi vähäiseksi ainoan lehmän mentyä umpeen. Silloin tällöin saatiin kuitenkin ostettua maitoa milloin mistäkin naapuritalosta. Tänäkin päivänä oli onnistuttu hankkimaan parin litran verran sitä mainiota herkkua. Eihän siitä paljon riittänyt päätä kohti kuusiheikkisessä perheessä äidille ja neljälle pojannaskalille. Perheen isä oli silloin tosin

poissa kotoa tilapäisesti. Isä-ukko ahersi tukinuitossa jossakin Kyröskosken seutuvilla oman ammattityönsä ollessa pysähdyksissä poikkeusolojen takia.

Saatuaan pikkuruisen petunpalasen äidiltään Mikko palasi piha- maalle jatkamaan keskeytynyttä leikkiään. Kuusen- ja männynkävyistä hän oli niihin tikkuja jaloiksi pisteltyään rakennellut lehmii ja hevosia sekä muuta karjaa mielikuvituksissaan. Pieniä kiviä vieriviereen asettamalla hän sai noille elukoilleen syntymään aidattuja laidunmaita ja karsinoita. Välillä Mikko tähyili sinitaivaalla purjehtivia poutapilviä ja seuraili silmät tarkkana niiden alla taitavasti liiteleviä pääskysii, joiden toisinaan tekemät salamannopeat syöksyt ihan sykähdyttivät sydäntä. — Aivan alailmoissa tapahtuneet perhosten leijailut ja paarmojen sekä kimalaisten pörinät olivat nekin mielenkiintoista seurattavaa. Ja kiviä kerätessään Mikko näki niiden alla monenlaista elämää. Siellä kiemurteli onkilieroja ja maleksi etanoita. Ruohikossa liikkui nopeita muurahaisia ja kaahasi kömpelöitä kopakuoriaisia. Kukkaisloisto viehätti Mikkoa loistavalla värikkyydellään. Aivan siinä vieressä kasvoi voikukkia, kissankelloja, pyörtänpöttöjä ja päivänkakkaroita. Vaihteeksi leikeilleen ja olemiselleen Mikko tempari yhden kakkaran kukkan varresta ja alkaen nyhtää sen valkeita terälehtiä yksitellen irti lausui oppimaansa hokemaa ”elätkuolen” äänekkäästi.

Kesken leikkiensä Mikko näki

kolmisen vuotta vanhemman Arvo- veljensä saapuvan naapurireisul- taan kotiin. Toivo, vanhin veljek- sistä, oli lähtenyt onkimaan lähei- seen jokirantaan ja nuorin Eljas, parin vuoden ikäinen, veteli päivä- uniaan.

Huomattuaan Arvon menemisen köökiin eli keittiöön Mikkokin painui sinne leikkiensä parista. — Köökissä odotteli kiehumista pie- nehkössä padassa hellalla jokin kei- tos. Äiti ei ollut paikalla silloin. Oli mennyt välillä muille askareilleen. Veljekset puuhasivat siis kahdes- taan.

— Mitä siinä kiahuu? uteli Mik- ko, joka ei ulettunut näkemään pa- dan sisäpuolta.

— Maitovelliä, Arvo vastasi.

— Näytä! En minä muuton us- ko!

— Usko ny vaan! Maitovelliä se on.

— Näytä! Näytä! vaati Mikko ja kopahutti sanomistaan korostaak- seen kantapäitään lattiaan.

— No, minä näytän sitte.

Arvo nosti nyt sangasta pidellen ja kannatellen padan hellalta. Oliko se liian raskas vaiko kuuma, kun ote heltisi ja pata putosi permannol- le ja halkesi siinä. Niin Mikkokin sai nähdä padan sisältäneen maito- velliä, jota roiskui hänen paljaille kintuilleen ja levisi pitkin perman- toa.

Säikähtäneenä Arvo poistui pi- halle omille teilleen. Mikon pistel- lessä kyykyssä ollen sormellaan per- mannolta velliä suuhunsa äitikin saapui köökiin.

— Voi kauhistus! Mitä täällä on tehty? hän huudahti.

— Arvo nosti paran mun nähä- räkseni.

— Minkä takia te poiat semmos- ta teitte?

— Ku mun on näläkä! Mikko vastasi tomerasti ja jatkoi velliin pis- telyä laihoihin poskiinsa.

REINO LEHTISALO

Niin pieni sinä olet

*Ihminen,
 sinä olet kokonaisuudesta
 irtautunut sirpale;
 yrität paluuta.
 Se on kovaa työtä,
 iskeä koloa teräksen pintaan*

*Ihminen
 olet tuomittu häviämään,
 olet vain sirpale,
 kokonaisuudesta irtautunut hiukkanen.*

VALTO LEPPÄNEN

MOISION JOOSU JA VAIMONSA FIINU

(Kaskuja Parkanosta)

Oikeastaan heidän nimensä olivat Jooseppi ja Adolffiina. He asuivat Parkanon Kuivasjärvellä Vatajan talosta aikoinaan lohkaistulla Moisio tilalla Vatajanjärven rannalla. Ajan tavan mukaan sukunimenä alettiin käyttää talon nimeä. (Alkujaan sukunimi oli Vainionpää).

Jutut Fiinu ja Joosu Moisiosta ovat 1900—1930 luvuilta.

X X X

Fiinu oli kotoisin Jalasjärveltä ja niin Fiinu ja Joosu vihittiin Jalasjärven kirkossa. Oli sateinen sunnuntai ja kun hääpari seiso kirkon rappusilla "varafyygelin (sateenvarjon) alla, ihmetteli kirkkokansa mistä olikaan kotoisin noin hienonlainen pari". (Kertoi Joosu.)

X X X

Joosun tapoihin kuului runsas kiroileminen, joten asiat olivat aina runsaasti "höystettyjä". Kun esikoinen, Väinöpoika, syntyi, kehui Joosu lasta kovasti kauniiksi lisäten asian perään sinänsä loogisen toteamuksen: "P-le, keihin lapsi sitten ulkonäkönsä puolesta tulisi jollei rakkaisiin vanhempiinsa."

X X X

Saunan pärekatto oli ruvennut vuotamaan, ja Joosu määräsi Fiinun sitä paikkaamaan: nauloja esiliinan taskuun, pärenippu kainaloon ja vasara käteen. Tikapuita ei kuitenkaan löytynyt mistään joten Joosu komensi Fiinun kiipeämään saunan nurkkaa pitkin katolle. No, eihän Fiinu ollut halukas tällaiseen touhuun, mutta Joosu ei antanut periksi vaan komensi: "No, p-le, yritä eres!".

X X X

Joosu omisti polkupyörän ja osasi ajaa. Fiinulle hankittiin myös pyörä ja alettiin pyöräilyn opettelu. Se oli ankaraa urakkaa Fiinulle eikä siinä kiroamiselta ja mustelmilta säästyty. Vastaperattu kesantopellon oja tuntui lopuksi turvallisimmalta paikalta opetella, ei näes kaatunut korkealta.

Kun ajotaitoa hieman karttui, lähti aviopari Jalasjärvelle Fiinun kotiin kyläilemään. Joosu laittoi Fiinun tien päälle ennemmin, että ehtivät paremmin perille. Kun Joosu sitten tavoitti vaimonsa puolimatkassa oli tämä jo ehtinyt tehdä monta "kolaria" ajokillaan. Fiinu-parka oli kaikkea muuta kuin kyläilykunnossa: pää märkänä hiestä, säärät verisellä ja vaatteet kaatuilemisista johtuen melko ikävässä siivossa.

X X X

Olivat viljelyhteitä ahtamassa riihen parsille kuivumaan. Fiinu oli parsilla ja Joosu ojenteli lyhteitä ylös. Työn kestäessä sattui Fiinu vahingossa putoamaan parsilta alas ja pyörtyi. Joosu häitäntyi: "Joko se nyt kuoli ja mulla kun olisi ollut sille vielä vähän puhumista."

X X X

Joosu oli myös seppä. Ollessaan pajasessa eräänä aamuna muisti hän yhtäkkiä, että tänäänhan pitää käydä kirkolla. Kiireesti vaan parempi takki päälle ja polkemaan pyörällä kirkolle. Parin kilometrin päässä hän huomasi, että naama jäi pesemättä noesta. Hän poikkesi Keskiselle ja pyysi emännältä vettä. Hulda-emäntä toi toopilla (pöytäkannulla) harosta, veden ja piimän seosta, luullen Joosulla janon olevan. "Ei kun vettä, VETTÄ, että saan naamani pestä," tiuskaisi Joosu.

Akkipikaisuus oli Joosulle tunnusomaista joka tilanteessa. Selvimmin se ehkä tuli ilmi Joosun ja Fiinun ollessa tuulisella säällä järvellä verkkoja kokemassa. Fiinu oli soutajana, kuinkas muuten. Soutajana hän olikin kuulemma kehittynyt Joosun opissa aivan specialistiksi. Kuitenkin järveltä kuului aina ankara kiroaminen, Joosu kun kiiressään käski usein Fiinun tekemään päinvastoin kuin piti. Kuului vuoroin "soura, soura, huopaa, huopaa..."

X X X

Joosulla oli päiväläisiä töissä. Syömästä päästyä väki kiitti yksitellen emäntää. Kun Joosu pääsi syömästä kiitti hänkin. Samassa hän huomasi ettei niin kuulunut tehdä ja tokaisi: "Kyläpä minä olin h-tin hullu, kun omaani kiitin."

X X X

Parkanon silloinen kunnanlääkäri Väinö Soimajärvi oli juuri tullut virkaansa ja häntä pyydettiin Hietikkoon sairaskäynnille. Kun hän poikkesi Moisio tietä kysymään, makasi Joosu juuri alastonna takkavalkean loisteessa penkillä, ja Mikkalan Elina hieroi häntä. Kohta sisälle tultuaan tohtori Soimajärvi meni neuvomaan hierojaa ja näytti, että hierokaa tällä tavoin. Sitten hän kysyi, mikäs isäntää vaivaa. Joosu ponkaisi penkiltä pystyyn ja kirosi: "Mitä sen tuhannen p-lettä se kaiken maailman kiertäjille kuuluu, mikä isäntää vaivaa ja kuinka sitä pitää hieroa." Tähän Soimajärvi sanoi olevansa Parkanon uusi kunnanlääkäri ja poikenneensa vain tietä kysymään — "enkä malttanut olla neuvomatta, kun tiedän kanssa jotakin hieronnasta." Mihin Joosu: "Anteeksi, anteeksi. Minä kun luulin, että tekin olette jokin konekauppias, kun niitä joka päivä tässä poikkeilee."

Mainittakoon, että tohtori Soimajärvi ja Joosu olivat hyvät tutut ja ystävät myöhemmin.

Tervahaudan lasku 1930-luvun Aureessa. Nuijamiehenä tervamestari Nestori Lehtisalo. Kirjoittaja on pienin kuvassa mukana-olevista.

AUNE LEHTISALO

TERVANTEKOA 1920—30 -LUVUN PARKANOSSA

— Kai se ny sitte hauta lasketaan ens lauvantaina, sanoi isäni, tunnettu tervamestari, ja katsoi äitiini, joka puolestaan virkkoi:

— Hae ny sitte kaupasta nisujauhoo, hiivaa ja kahaveeta ja iso sokeritoppi ja sokerisantaa, että päästään leipoon.

Leipomist siinä tarvittiin, sillä hautaa laskemaan kutsuttiin ainakin parikymmentä henkeä kyläläisiä, ellei enemmän, riippuen haudan koosta. Leipomisvalmistelut olivat niitä viimeisiä puuhia ennen odotettua tervahaudan laskupäivää. Sitä ennen oli rehattu jo monet hommat.

Edellisenä vuonna oli nostettu kan-

not, ne oli pilkottu joko pienemmiksi reunapuiksi tai suoriksi alus- ja sisuspuiksi hautaan, joka osaltaan oli vaatinut kunnostuksen edellisen vuoden poltosta, eli hauta oli uudestaan rapattava, ja se tiivistettiin vielä tervapahvilla. Hauta oli kuin kartio, pohjassa reikä, joka johti tervan uloslaskupaikkaan eli tronkkeliin, joka kansan suussa oli vain ronkkeli. Haudan läpimitta oli noin kymmenisen metriä, taas riippuen haudan koosta ja tervasten määrästä.

Tervasten piti olla tietenkin rutukuvia. Ne oli siis edellisenä vuonna pilkottu kannoista ja pantu hyviin pinoihin, jotka sitten talven ja kevään tuulissa ja

auringossa kuivuivat mukavasti. Tervahaudan poltto ajoittui kesä-heinäkuulle, jolloin varmminkin oli tarvittavat poutapäivät, 5—6 polttopäivää, sen ensimmäisen ja tärkeän laskupäivän lisäksi.

Valmisteluihin kuului tervatynnyreiden teko. Tynnyreitä varten tarvittiin hyviä mäntypuisia lautoja, jotka sahattiin sopivan kokoisiksi, veistettiin ja lopulta höylättiin tarkkaan. Tynnyrit tehtiin alkukesällä kylvötöiden päätyttyä. Isäni, tervamestari Nestori Lehtisalo, oli myös tynnyrimestari. Häntä avusti vanhin veljeni Eino, joka myös oli tarkka tynnyrin tekijä ja isäni ohella toimi tervamestarina saatuaan olla isänsä

opissa. Meillä tynnyrit tehtiin riihessä, jossa sitä varten oli mm. höyläpenkki. Sieltä ne vietiin kaivolle, jossa täytettiin vedellä ja mitattiin niiden tilavuus. Tähän mittaustehtävään tuli sitä varten kutsuttu kruunaaja eli ruunari niin kuin sanottiin. Muistelen että sellaisena usein toimi ”änkkä” Lintemanni. Hän oli tarkka mittaaja, joka merkitsi jokaiseen tynnyriin sen vetämän nestemäärän. Tervatynnyrissä oli tappi tervan päästämistä varten ja pieni ”kusetusreikä”, josta päästettiin pinnalle kertynyt vesi, ja jota tehtävää sitten riitti haudan polton aika ja sen jälkeen. Tässä pienessä reijässä oli tietenkin pieni tappi.

Kun se laskupäivän lauantai sitten aurinkoisena aukeni, alkoi aamupäivällä tulla laskuväkeä, joka kahvit saatuaan meni hautapaikalle ja aloitettiin työt. Laskijat laitettiin paikkoihinsa kykyjensä ja ikänsä mukaan. Vaativin tehtävä oli haudan keskiosassa lähellä tronkkeihin vievää aukkoa. Haudan reunoilla sai vasta-alkajakin opetella hautaa laskemaan. Minäkin sain siitä pientä kokemusta, ja työ oli mielestäni jännittävää jopa hupaista. Päivällä oli odotettu päivällistauko, jolloin pitkän pöydän ääressä hartaina syötiin tavallista parempi päivällinen, jota laittamassa piti olla useampia vaimoihmisiä ja muuta apuväkeä. Iltapäivällä tarjottiin vielä kahvit, ja illan suussa kun tuuli oli tyyntynyt ja hauta peitetty tuoroilla, haudan reunoille levitettiin sitä varten jätettyyn peittämättömään alareunaan lastuja, jotka sitten sytytettiin. Siinä puuhassa tarvittiin jo mestarin tarkkaa silmää. Tuli sai vain hetkisen ehkä noin kymmenisen minuuttia palaa avoimesti, ja sit-

ten sekun osa peitettiin pienemmillä tuoroilla.

Ympäriällä seisoi kylän väki, hartaina, melkein päät rukoukseen taipuneina, niin juhmallista se oli katsella.

Koko yön haudalla oli joitain katseli-joita, me lapsetkin saimme viipyä tervamiesten kotuksessa, johon heille oli tehty makuu- ja ruokailupaikka. Saimme pa siinä maistella vähän mestareitten ruokia. Aamuyöllä kipaisimme kotiin. Hautaa piti silmä kovana valvoa, siksi ettei tuli päässyt riistäytymään hallinnasta. Tulen piti vain hiljakseen kuumentaa tervaisia tervaksia, joista noin kahden päivän päästä jo päästiin päästämään ensi annos kuumaa, höyryävää tervaa. Mestari nuiji välillä hautaa.

Ja mihinkäpä sitten kelpasi! Se oli melkein kaikkivoipa aine aikaisempina vuosikymmeninä Suomessa. Se kelpasi jopa lääkkeeksi hammassärkyyn! Ja mitäpä muuta sitä olisi vetänyt pieksun pohjaan, kuin sakeaa, terveellistä tervaa, ja milläpä reet ja muut ajovehkeet olisi maalattu kuin tervalla. Ja paremman puutteessa tervapytty kävi vaikkapa peilistä! Niin kiiltävää, tummaa, kaunista se oli, se metsien lääke, terva.

Ja joka kesäinen tapahtuma, monta kertaa kesässä, oli haudanpoltto, sillä isäni kulki pitkin pitäjää hautoja polttamassa. Silloin aina isän tervavaatteet haettiin vinniltä, ja siitä päähän vain hattureuhka, ja mestari oli taas valmis matkalle taloon, jossa tervamestaria jo odottivat kuivat tervaket, talon ja kylän väki, ja tyhjät kukkarot, joihin tervan myynti toi mukavan lisäpennin.

Muutama päivä haudan polton jäl-

keen, kun terva oli tyhjiin laskettu, ja hauta oli jäähtynyt, kävivät tuon pieneksi kutistuneen nurinpäin kellahtaneen kivivadin kimppuun miehet, ja alkoi sysiperän hajotus.

— Menkääs ny poiijat hajottaa se sysiperä. Kyllä se ny on jo jäähtynyt. Näin sanoi isäni, tervamestari, kun muutama päivä viimeisten tervatippojen laskemisesta isoon tervatiinuun haudan alla olevassa ronkkelissa oli tehty.

— Juu, kyllä me täs lähäretään, oteetaan vaan talikoita ja hanko, vastasivat veljeni.

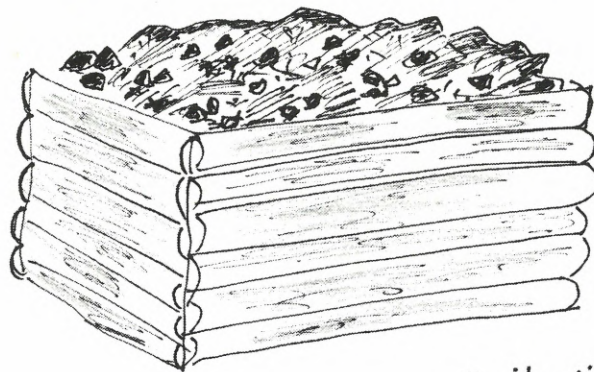
Ja kohta sai sysiperä kyytiä! Mustat hiilet lentelivät kuin kivihiili, maan kulta, ja tottahan se olikin, että maan kulta olivat niin sydet kuin tervakin, sillä ne olivat saadut maan sisältä nurinniskoin käännettyistä kannoista, joissa vielä kihisi tervan elementit.

Siinä lentelivät tuorot ja hiilet ja sydet vinhaa vauhtia miesten talikoilla ja hangoilla peuhossa haudan päällä — matkojen päähän lensivät kekäleet ja lähemmäksi laskeutui parempi aine, pienet, kiiltävän mustat tervasten kappaleet, joista elämän mehu oli tervana pois laskettu. Nämä sydet koottiin kasoihin ja pantiin sitten melko isoihin laatikoihin ja myytiin pois. Sysiä tarvitsivat sepät pajoissaan. Lienee niillä muutakin käyttöä ollut, mutta eipä nyt tule mieleen. Toivoisin tervajuttuja seuraaviin Parkanon Jouluihin!

Tunnenpa nenässäni vieläkin tervan tuoksun!

Tervamestarin nuija

Sysilaatikko
täynnä kiiltävän mustia
sysiä,
valmiina matkalle
sepän ahjossa.

Tervatynnyri

AUTOYSTÄVÄNI

Koneelliseenkin olentoon voi kiintyä, sen seurassa viihtyä. On yhtä läheinen kuin soturille kivääri tai merimiehelle laiva. Perheenjäsen siinä kuin Musti ja Mirri. Vaatii huoltoa ja hoivaamista kuten nekin. Kun tulee tutuksi tämän peltiolennon eli auton kanssa, huomaa siinä persoonallisia piirteitä: vastaanhangoittelua, oikkuja, iloista menoa.

Autoa kutsutaan vähättelevässä mielessä peltilehmäksi. Mielestäni tehdään silloin vääryyttä sen komealle ulkomuodolle ja menevälle menolle. Sen yleisnimeksi sopii paremmin peltihevonen, uljaan näköinen kuin lämminverinen juoksijaori, kuin Charme Asserdahl; värikäs ilmestys ja monen hevosen voima kätkeytyy sen peltinahan alle.

Peltihevonen eli auto tottelee yleensä sävyisästi isäntäänsä kun on ensin perehtynyt sen tapoihin tarpeeksi syvästi ts. käynyt autokoulun ja ajellut sillä vuosikautia. Se vaatii paljon liikuntaa pysyäkseen kunnossa kuten hevonen. Varsa koulutetaan isännän mielen mukaiseksi, auto kouluttaa isäntänsä. Se on herkkä kuin hevonen: ohjaksissa täytyy olla varovainen, muuten se pillastuu ja aiheuttaa kuolemanvaaran. Hyvässä hoidossa ja miellyttävässä ajotavassa se suo erittäin nautinnollisia hetkiä isännälleen: sen kehräävän hyrisevä moottorin ääni on kuin inhimillistä hengitystä kuin musiikkia korvalle, kun se kiittää pitkin maanteitä.

Minulla on ollut onni omistaa useita autoja. Koska niiden elinikä on inhimillisesti katsoen liian lyhyt, on täytynyt

luopua monesta rakkaasta autoystävästä kovin varhain.

Jo pikkupoikana sain istua isäni auton istuimella, katsella ohitsekiitäviä maisemia. Sain tuntuman autoon. Meille hankittiin Ford viimeistä mallia 1929, jolla huristettiin pitkiä matkoja: kerran kesässä seitsemän vuoden aikana Sortavala-Parkano väliä.

Myöhemmin omisti isäni Graham Paigen. Olin silloin jo kasvanut niin isoksi, että jalkani ylettyivät istuimelta lattialle ja olisivat kyenneet hoitamaan kytkintä ja kaasutinta. Mutta ajolupaa ei antanut isäpappa, ei metrin vertaakaan edes pihamaalla.

Paigekin sitten myytiin tarpeettomana sota-ajan bensapulan vuoksi.

Vierähti noin 15 vuotta, kun innostuin todenteolla autoiluun. Eräänä talvena 1954 pyöräyttelin neliskantisen Fordin rattia ajo-opettajan istuessa kalpeana vieressä huutaen välillä hengen hädässä ohjeitaan. Puristin kouristuksenomaisesti ohjauspyörää kuin pelastusrengasta taivutellen väkivaltaisesti vaihdetankoa pysytellen jotenkin turvallisen tuntuisen lumivallan tuntumassa mahdollisimman kaukana vastaantulien ja ohittavien ajoneuvojen tieltä. Välillä Fordin moottori sammahti ikäänkuin kyllästyneenä vedättämään toheloivaa ohjastajaa, tuli tehtyä jalkavirheitä. Auton liikkeelle lähdössä ilmeni vaikeuksia so. tohelointia, ns. sammakohyppelylähdot olivat tavallisia virheitä. Jalkatyöni kytkimen ja kaasun polkimilla eivät löytäneet oikeata vuo- rorytmiä. Se oli vähän erilaista liikettä kuin pianon pedaalien painaminen.

Kun varsinainen alokas-aikani oli päättynyt ja olin saavuttanut joltisenkin ajovarmuuden, siirryin turboäänisen Tattran rattiin ajo-opettaja edelleen turvana vieressä nyt vähemmän kalpeana, jopa välillä puhellen vapautuneesti naisasioita.

Kun olin tutustunut Tatraan tarpeeksi, tuli löysempi ote ohjaustankoon, jalat pelasivat polkimilla hivelevästi vuorotahtia ja ajotie tuntui jotensakin laveammalta kulkea. Saattoipa pieni laulunpätkäkin hyrähtää huulilta ja jollainlailla levee oli, että väistyksääpä tien laahustelijat syrjään, täältä tullaan vauhdilla.

Mutta ensimmäinen yksinajo palautti minut suhteuttamaan ajotaitoni uudeleen ympäröivään maastoon. Tuli yksinäinen oli, kun hypistelin Tattran mittaritaulukon aluetta: kuinka se nyt olikaan, missä järjestyksessä kaikki tapahtuikaan liikkeelle lähtiessä! Ajo-opettaja jani seisoi kylmän torjuvana auton ulkopuolella vetoavaan katseeseeni, että jos nyt vielä yhdessä...

Hetken haikailtua moottori jyrähti pelottavana käyntiin ja sitä lähdettiin ja lujaa entinen tarrautunut ote ratissa silmät tapilla tuijottaen eteen toivoen ettei ketään tulisi vastaan.

Tulihan niitä, jono autoja. Kuin vihollisen tankit ne vyöryivät leveänä ja uhkaavina vastaan. Menivät ohi. Laskin niitä kuin tuhottuja tankkeja.

Palasin muutaman kilometrin matkalta kuin voittaja, tosin henkisesti ja ruumiillisesti väsyneenä, mutta ehjänä Tatra ja minä. Opettaja otti minut helpottuneena vastaan, oli ollut huolestunut autonsa puolesta.

Olin täysinoppinut ajotaidon suhteen, niin ainakin luulin ja ajattelin, että saan päästötodistuksen so. ajokortin haltuuni. Olinhan saanut mielestäni riittävästi yksityisajo-opetusta. Mutta ei kelvannut kaupungissa ajoon. Piti ilmoittautua autokouluun.

Siellä sitä sitten harjoiteltiin risteysajoa kesäkelillä auringon paahtaessa tuulilasini läpi, hikoiltiin liikennemerkkien sekamelskassa ajo-opettajan karjuessa komennuksia kuin armeijan vääpeli. Lopuksi sentään lausui kunnioittavia sanoja, jotka siirsivät edellisen opettajan ansioksi ajotaidostani.

Sain päästötodistuksen evästyksellä: vasta jatkuva ajokokemus tekee mestarin.

AUNE MÄKYNEN-SCHOUWVLIEGER KUN YLIOPPILASKI ON PANTU PAIMENEHEN...

Olin juuri toisella kymmenellä, kun paimentelin vähäistä karjaamme kotini pelloilla toisessa kädessä leppäpuskasta taitettu piiska ja toisessa kirja. Päivä oli aurinkoinen ja mieli korkealla. Ohipyöräilevään mieheen olisin tuskin kiinnittänyt mitään huomiota, ellei hän kohdalen tultuaan olisi tokaissut puolittain itsekseen, mutta silti tarpeeksi kovaa: — Kun ylioppilaski on pantu paimenehen.

Paitsi että pyörämiehen tokaisu sisälsi piikin siitä, että niin pienen mökin likka oli vastoin tapoja lähtenyt oppikouluun, tuli siitä myös julki vanha käsitys paimenen työn arvottomuudesta. Ei kyllä ikäisistäniäkään tainnut moni kadehtia tällaista työtä, mutta minä nautin täysin siemauksin luonnossa olemisesta, kasveista, pikku mönkiäisistä, monenlaisista kesän äänistä ja ilmiöistä. Itse asiassa olin ylpeä työstä, jossa saattoi tuntea itsensä hyödylliseksi jo varsin pienenä. Viisi-, kuusivuotiaana olin saanut aloittaa, kun lehmät vietiin usean kilometrin päähän Penttilän kytömaalle, josta sitten iltaisin sain ne yksin hakea kotiin. Taisin joskus kydellä paimentaakin, kun ei vielä ollut aitoja ja kun muu väki oli siellä heinää korjaamassa. Täällä äiti kantoi vielä ”takkavittalla” heiniä latoon. Minä laahasin pikkutaakkaa perässä.

Paimenessa olo sellaisena kuin minä sen koin, oli antoisaa ja hauskaa puuhaa. Kokemukseni olivat erilaiset kuin vaikkapa äidilläni, joka nuorena tyttönä oli myös paimenen virkaa hoitanut. Minun ei tarvinnut juosta lehmien perässä rajattomissa metsissä, ei tarvinnut pelätä eksymistä tai suohon putoamista. Susilla ja karhuilla ei peloteltu. Paimennettavia lehtiäkin oli yleensä vain kaksi ja puoli. Tarjolla oleva mehevä ruoho houkutteli karvakorvia rauhalliseen syöntiin, niin että romaanin lukemista välitöinä ei voinut pitää edesvastuuttomana. Autoja ei silloin vielä kyseisellä Vatajan maantiellä kulkenut häiritsevissä määrin. Varhaisimmat paimenmuistoni ovat vuodelta -43. Joskus ohi huruutteleva maitoauto sai kylä lehmät hyppäämään metsään, mutta aikansa tatteja metsässä ha-

muttuaan ne palasivat kiltisti tielle.

Kun äiti sai hallintaansa parin kilometrin päässä olevan Sahinmaan, oli se vielä mahtava luonnonniitty, kasvintutkijan paratiisi. Tarkkasilmäinen löysi monia talvikkilajeja, kämmeköitä, suovilukkoja, matoita, kurjenpolvia. Putket ja ohdakkeet kasvoivat jättiläismäisinä, ja juhannuskukkien lemu sai pään pyörälle. Paimenta hemmoteltiin mesimarjoilla ja villimansikoilla. Täällä ei aika totisesti tullut pitkäksi. Yhä uusia kasveja löytyi tunnis-

tettavaksi. Latojen takana olevat saviprunnit kuhisivat mielenkiintoista elämää. Kuumina päivinä piti ehdottomasti pulikoida joessa. Jos sade yllätti kesken päivän, tarjosi Ahon lato viihtyisän suojan. Vallan juhlallista oli, jos muukin perhe oli Sahilla töissä tai jos Sirkka naapurista oli lehmineen samoilla laidunmailla. Silloin sai nukkejakin hoitaa kahteen pekkaan... Siinä sivussa tulivat lehmät paimennetuiksi.

Koska niitty sijaitti kylätien vieressä, pääsi siitä tarkastelemaan ky-

OLLAPA VIELÄ

Aamusta paimenen matkaanlähtö
eväänä lättöjä, maitopullo

Kumartaa kukkaset, keskellä tietä
pikkuinen saattue kulkee

Sievä ja Lemmikki vasikan kanssa,
perässä paimentyttö

Alkuun on maantietä, taloja, metsää
Metsää, joki ja silta

Tien päässä niitty, luonnonniitty
on kämmeköitä ja talvikkeja täynnä

Niityllä, niityllä lehmät syövät
pään päällä pääskyeset kaartaa

Nukke on mukana paimenessa,
neekerinukke pitsivaattehissa

Vesi juoksee kiireenvilkkua
joessa niityn päässä

Siellä voi käydä pulahtamassa
kun lehmät ja nukke nukkuu

Päivä on pitkä ja onnea täynnä,
aurinko paahtaa, paahtaa

Unipa uuvutti kesken kaiken
paimenen pientarella

Lehmät sen huomasi ja naapurin pellosta
ohran tähtiä haukkas

— Hoi sinä paimenen likkalakka
katsopas lehmies perään

Naapurin Julia metelin nosti:
— Voi, mikä vetelys paimeneksi

Aurinko paistaa ja onni on olla
yksin paimenessa

Eväät kun loppuu, haaveita löytyy
laukun täytteheksi

Ollapa vielä se pikkuinen tyttö
lehtiä vahtimassa...

AUNE MÄKYNEN-SCHOUWVLIEGER

Parkanon toripäivistä 1920-luvulla

Toripäiviä pidettiin tuolloin joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena perjantaina. Pyhäpäivien sattuessa noille päiville siirtyivät toripäivät edellisinä arkipäivinä pidettäväksi. — Mainitakoon tässä yhteydessä, että eläinmyyntipäivät eli markkinat oli ajoitettu syyskuun toiseksi perjantaiksi.

Toripäivät ja markkinat pidettiin kunnan Leikkoselta vuokraamalla alueella. Sitä sanottiin Torimäeksi. — Ote-
taanpa sen alueen rajaaminen heti alkuun. Maantieltä, tarkemmin sanoen Ylätieltä, johti sinne pääväylä Kuusiston eli Lehdon kellarin luota ja vieritse pitkin ylämäkeä. Sen kellarin paikalla on nyt entinen Osuuskassan talo. Jos käymme sitä tietä (nyk. Keskuskatu) edelleen silloiselle torille kiertäen myötapäivään, niin sivuutamme vasemmalla kansakoulun tontin ulkorakennuksen taitse, sen jälkeen Roihan ja Haimilan tontit.

Alueen takarajalla harvan mäntymetsikön takana oli Eeva Aallon ("Vaski-Eevan") tontti ja sen naapurina oikealle käännetyssä Väyrysen tontti. Edelleen oikealle kaarrettaessa aukenivat torimetsikön takana Leikkosen pellot Pappilansalmen ja Kirkkojärven suuntiin.

Peltoaukean torimetsikön puoleisella äärellä sijaitsi Leikkosen riihirakennus ja siitä pari kivenheittoa Leikkosen talon suuntaan kohosi harmaahirsinen

heinälato. Riihen ja ladon välissä oli metsikössä iso kaivanto, jota sanottiin Multakuopaksi. Se oli muodostunut kaivamisen seurauksena, kun siitä oli viety hautausmaalle sen laajennustyön takia täytemaata 1910-luvun puolivälissä.

Sitten kierrämme Toriahteen päältä lähtien vastapäivään torialuetta. Kuusiston kellarin jälkeen ohitamme Sohlma'nin (nyk. Sahromaan) tontin tältä sivulta. Seuraavalta kivipyykiltä raja kääntyy luoteeseen ja jatkuu Sohlmafin tonttia sivuten edelleen Korpelan ulkorakennuksen seinustaa myöten kohti Leikkosen taloa ja kääntyy kotitonttini kulmalta Kirkkojärven suunnasta aiemmin mainitun Multakuopan lähellä sijaitsevan heinäladon nurkkaan. — Näin tuli torialue rajattua ympäriinsä.

Torialueelta alkaneen pääväylän lisäksi vei torille kaksi muutakin kulkureittiä Kirkkotieltä eli Ylätieltä. Toinen kävi Sohlma'nin ja Korpelan tonttien välissä ja toinen Korpelan ja kotitonttini välissä. Nämä väylät olivat epävirallisia ja aidoilla suljettuja lehmien laiduttamisen takia. Leikkonen käytti nimittäin torialuetta laidunmaanaan. — Myös päätien katkaisi Toriahteen päällä portilla varustettu aita, vaikka se tie oli Roihan, Haimilan, "Vaski-Eevan" ja Väyrysen taloihin johtava karttatie.

kuin huomaamatta silloinkin, kun olin yksin paimenessa. Mistäpä tiesi pikku paimen lähteä kotiin oikeaan aikaan, kun kelloa ei ollut? Oikean lähtöajan näki auringosta, tunsikurnivasta vatsasta, ja tietenkin lehmät vaistosivat sen ja ilmoittivat paimenelle. Sitten kun "erämaan laiva" alkoi kulkea Parkanosta Vatajan kautta Karviaan, asia tuli entistä yksinkertaisemmaksi. Kello oli juuri sopivasti vaille viisi, kun "laiva" näkyi ja kuului Sahille ylittäessään Kärppäsillan. Silloin piti kerätä tavarat ja lähteä kotimatalle.

Ei kestänyt kauaa, kun Sahinmaa käännettiin ja ojittiin, lähteet ja saviprunnit täytettiin. Romanttinen luonnonniitty muuttui tuottavaksi pelloksi, mikä oli tietenkin tarpeen toimeentulon kannalta, mutta minä jäin kaipaamaan keidastani.

Hevospuomit rajasivat torille vievää päätietä molemmilla sivuilla. Niitä oli koulun ulkorakennuksen seinustaa myötäillen aina Roihan tienhaaraan asti ja sen jatkeena vielä pätkä Roihan pyöräverstaan seinustalla. Myös Sohlma'nin rajalla tämän päätien tuntumassa ja edelleen Korpelan suuntaan käyvällä osuudella puomeja oli näiden talojen väliselle kujalle asti.

Vakituisia myyntipaikkoja

Mitä kaikkia kävijä sai toripäivillä nähdä ja kokea? Lähdetäänäs kierroksele!

Kuusiston kellarin torinpuoleisella päädyllä oli vakituinen myyntipaikka alaskyläläisellä nahkakauppialla Antton Rantasella. Hänen vieressään Akseli ja Rauha Lehtoranta myivät sikurikahvia, pullaa ja virvoitusjuomia. Kolmantena yrittäjänä siinä "Tamme-Reeti" (oikeammin kai "Tammer-Eeti") kaupasi asiakkaille puoliväkisin Singer-ompeelukoneita, koneen osia ja ompelulan-koja. Eeti taisi toimia Rantasen myyntipöydän kulmalla. — Nämä kauppiat kuljettivat koottavat myyntipöytänsä mukanaan toripäiville ja sieltä pois toripäivistä toisiin. — Mutta heidän naapurillaan "Vaski-Eevalla" oli kiinteä, punaiseksi maalattu kahvikoppi Sohlman'in aidan vieressä ja porttipielessä. Siltä kohdalta kävi näet Sohlman'ilta oikopolku torialueelle.

Torin varsinainen myyntialue nousi loivasti kansakoulun ja Roihan suunnalta Leikkoselle päin muutaman kymmenen metrin matkalla ja sen jälkeen oli tasaista kenttää metsän reunaan saakka. Tälle tasanteelle torikauppiat pystyttivät myyntipöytänsä kahteen riviin. Nuo torikauppiat kulkivat toripäiviltä toisille pitkin Suomea ja kuljettivat myyntipöytänsä mukanaan. Saateen varalta käytettiin pressuista tehtyjä katoksia pöytien yllä. 1920-luvun alussa hevonen oli kauppiaiden vetopeli, mutta vuosikymmenen puolivälin paikkeilla tulivat autot hevosten ohella kuvioihin mukaan. — Pienemmät yrittäjät, ns. kulkukauppiat, tekivät toripäivärensä käsikärjy ja potkukelkkoja käyttäen.

Kunta rakennutti myyntitisekejä

Tilanne helpottui, kun kunta rakennutti 1920-luvun loppupuolella yläta-

lää ja tutustumaan kyläläisiin paimenen näkökulmasta. Leppäsen Hilja-emäntää tavattiin usein, samoin Ahon väkeä, jotka joskus olivat auttamassa heinän korjuussa. Pyykin kurikoimista sai katsella, kun Kuusiston Veera ja Atte tulivat joelle pyykille. Sillan pielessä oli järvenpääläisten yhteinen pyykinpesupaikka. Oheisessa runossa mainittu Pukkilan Julia oli lupsakka ja ystävällinen pistäytyessään juttele-
massa huivi leuan alle sidottuna ja kädet essun taskuissa tai vatsan päällä mukavasti ristissä. Kun rai-
kasta juoma- tai kahvivettä tarvittiin, saatiin sitä Pukkilan kaivosta. Kahvit äiti keittää tussautti pellon pientareelle tehdyllä nuotiolla. Savunmakuinen kahvi maistui vierail-
lekin.

Puuhantäyteinen päivä kului

Parkanon toripäivät vuonna 1928. Kuva on otettu Roihan luota torille päin. Takana oleva pitkä viiva on kunnan rakennuttaman toripöytärivin kattoreunaa. Torinäköymän on valokuvannut Hannes Bäcklund.

santeen ja metsikön rajalle pitkän rivin lautarakenteisia ja lautakattoisia myyntitiskkejä. Nämä myyntipöydät siirrettiin täältä seuraavalle torialueelle Kirkkoahteen varrelle Joosu Mäkiseltä vuokratulle peltomaalle vuoden 1930 aikoihin. Siellä ne pöydät oli järjestetty U-kirjaimen muotoisesti kiertämään torin laitamia. — Samoin sinne oli siirretty vanhalta torilta Tuurin ja Jokisen kahvikopit, jotka sijaitsivat entisessä paikassaan ylätasanteelta vähän matkan päässä Leikkosen suunnassa. Myös vanhalla torilla ollut vaakahuone siirrettiin uudelle torille. Sitä huonetta käytettiin viljan punnituksessa. — Nuo kiinteät myyntitiskit eivät estäneet omienkin myyntipöytien käyttöä edelleenkin. Mitä kaikkea torilla myytiin? — No melkeinpä mitä vaan! Varsinaiset torikauppiat voidaan ryhmitellä vaate- ja kangaskauppiaksi, ruokatavarakauppiaksi, kenkä- ja nahkakauppiaksi, rikkama- ja lyhyttavarakauppiaksi sekä käsiteollisuusyrittäjiksi.

Oli ostettavissa sekä naisten että miesten asusteita ja samoin kankaita; viljaa, kaloja, leipomotuotteita, kahvia, virvoitusjuomia ja lihaa sekä tuoreena että jalostettuna; monenlaisia jalkineita ja erilaatuisia nahkoja; kaikenlaista ja -kokoista pikkutavaraa näppäreistä, hiusneuloista, hakaneuloista, mustekynän ja partakoneen teristä tuppipuukoihin ja kirveisiin saakka sekä varpuu- luudista, puukauhoista, haravista, hevosien längistä ja luokista, peltikannuis-

ta, pärekopista, kukkopilleistä, kukkaruukuista, kehruurukeista, suksista ja veneistä aina kärrynpyöriin ja rekiin saakka. — Saipas torilta ostaa lämpimänä vuodenaikana sianporsaitakin.

Helppo-Heikki ja pikavalokuvaaja

Helppo-Heikki hauskoine juttuineen ja halpoine myyntitarjouksineen on unohtumaton elämys. Samoin pikavalokuvaajat järjestivät ammattinsa hoitamisessa hauskoja tilanteita. Onnenpyörän pyörittäjät pettyivät monasti, kun viisari ei sitten millään pysähtynyt millin tarkkuudella halutulle paikalle ja niin jäi houkutteleva voittoesine saamatta.

Viljakauppiat jäivät kuormineen siivummalle torialueella. Samoin silakka- kauppiat isoine tiinuineen sijoittuivat jo mäen kupeeseen ennen torin ylätasannetta. Myöskin koppa-, peltiseppä- ja ruukkumestarit ottivat myyntipaikkansa torin laitamilta. Sen sijaan länkien, luokkien ja puukauhojen kaupustelijat kulkivat yleisön joukossa pitkin toria tuotteitaan kaupaten.

Torikauppiassa oli myöskin ostajia. Moni torille tulija myi tuomansa voion ja kananmunat ammattivälittäjälle. Samoin eläinten vuodat vaihtoivat omistajaa toriväen joukossa.

Ammattimaisista torikauppiaista on jäänyt joitakin nimeltä mainiten mieleen. Sellaisia ovat Teppo Lampi ja Vasselini Jussi, karjalaisia kumpikin. Sitten on tamperelainen Arvo Salmi isänsä

kanssa ja samoin tamperelainen kaiteiden myyjä Eklund sekä jalasjärviläinen viljanmyyjä Horman Oskari. Parkanolaisista muistan Katri ja Timo Kujalan. Heidän vakinainen kankaiden myyntipaikkansa oli kiinteiden myyntipöytien Haimilan puoleisessa päässä. Myös kauppias Suojanen Raivalasta kulki kangaskaupoilla toripäivillä. Isälläkin oli vakiopaikka siinä myyntipöytäryhmissä. Samoin Evald Kantolalla ja hänen veljellään Otto Ollilalla.

Nuo kierteävät torikauppiat pitivät Väyrystä vakinaisena kortteipaikkanaan. Sinne he saapuivat jo ajoissa toripäivien aattona asustamaan.

Torimetsikössä taisi toisinaan lemahdella melko voimakkaasti korpikuusen kyynel. Ainakin me muksut näimme, kuinka miehet toisinaan siellä Leikkosen riiden seutuvilla ja Multakuopan vaiheilla tiirailivat pullon läpi taivaan siinä.

Toripoliiseina muistan ainakin Jaako Kuusisaloon, Lauri Kujansuun ja Heikki Wallin'in. Heidän tehtäviinsä kuului periä kauppiailta paikkamaksu.

Pitkät ajat se vanha Torimäki oli ainoa urheilukenttämme täällä Parkanon Kirkonkylässä. Siellä pelattiin ahkerasti pesäpalloa ja järjestettiin monet yleisurheilukilpailut.

Näin tuli muutama sirpale toripäivämuistoistani pannuiksi paperille.

HELI MÄKELÄ

JOULUPUKKI SAIRASTAA

Joulu on jo kolmen päivän päästä, ja joulupukki vain makasi sairaana sängyssä. Paikalle oli kutsuttu jo monta lääkäriä ympäri Lappia. Kukaan heistä ei ollut pystynyt selvittämään, mikä joulupukkia vaivasi.

— Tämä jouluna on varmaan tonttujen yksin mentävä lahjoja jakamaan, arveli joulumuori. — Se olisi kyllä kovin ikävää, myönsivät tontut.

Tonttu, joka oli kyllästynyt lahjojen valmistukseen, lähti metsään kävelemään. Siellä alkoi jonkin ajan kuluttua kuulua merkillisen kaunista musiikkia. — Mistähän musiikki kuuluu, ihmetteli tonttu. Pian hän huomasi, että se kuuluu erään kannon alta.

Tonttu otti maasta kepin ja alkoi nostaa kantoa irti maasta. Hän sai hetken kuluttua kannon juuriin ylös. Kannon alla istui pieni,

harmaanvihertävä ötökkä. Sillä oli paksu, multainen tukka ja pienen pienet punaiset silmät.

Tonttu kysyi hänen nimeään. Ötökkä ei kuitenkaan vastannut, vaan kömpi hitaasti ylös. Vähän aikaa tonttu ja ötökkä katselivat toisiaan. Sitten ötökkä alkoi puhua.

— Kiitos, että sinä autoit minut pois kannon alta, se sanoi oudolla kielellä. — Mutta miten olet joutunut tuonne kannon alle, kysyi tonttu. Ötökkä ei vastannut, vaan jatkoi: — Kuinka minä voisin kiittää sinua, se kysyi. — Että parantaisit joulupukin, jotta hän taas voisi jakaa lahjoja, tonttu huudahti. — Selvä on, mutisi ötökkä.

Ötökkä matkusti tontun taskussa Korvatunturille. Siellä ötökkä meni heti joulupukin nukahdettua hänen korvansa viereen ja alkoi soittaa kaunista viulumusiikkia.

Joulupukki heräsi heti. — Hei,

olen aivan terve, hän huudahti riemuissaan.

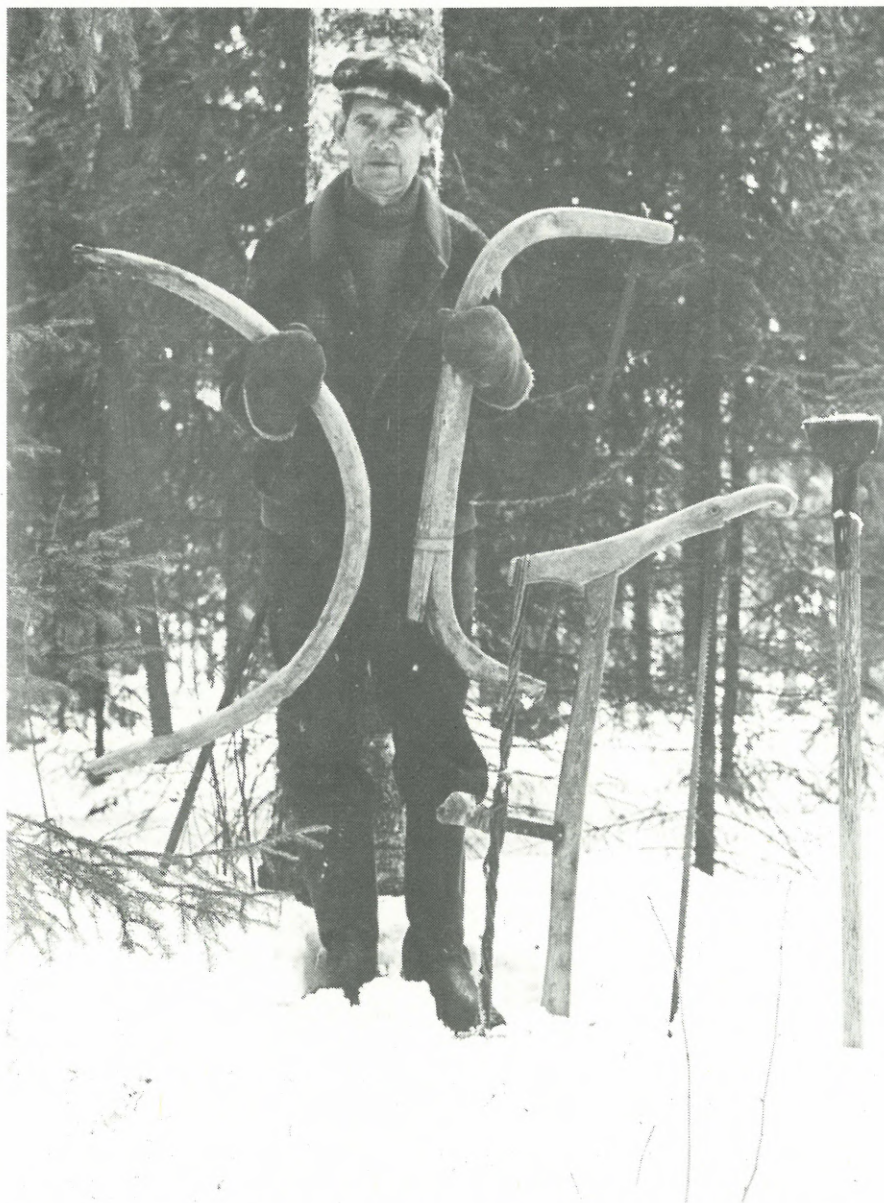
Joulumuori tuli heti mittaamaan häneltä kuumeen. — Voi miten hyvä, ei sinulla ainakaan kuumetta ole, hän sanoi.

Samassa tonttu Tehokas tuli esiin toisesta huoneesta. — Minä näin, kun tonttu Toimiva toi taskussaan jotain vihreää. Se vihreä meni joulupukin luo ja alkoi soida.

Silloin ötökkä astui esiin tyynyn sisäältä, jonne hän oli mennyt piiloon. — Minä olen maahinen ja paransin joulupukin, se huusi. — Tämä oli vain vastapalvelus tonttu Toimivalle, sillä hän auttoi minut pois kannon alta.

Joulupukilla oli jo kiire jakamaan lahjoja. Hän kiitti vielä maahista ja meni lastaamaan lahjoja rekeen.

LEIPÄPUUMME

Eero Hilli on vanhanajan metsätyömasteri. Tässä hänellä vanhoja puunkaadon välineitä.

Tutustumme vuosisatamme alkupuolen metsänhakkuumenetelmiin ja sen aikaisiin työvälineisiin. Asiatietoja tähän kirjoitukseen olen saanut Eero Hilliltä. Hän osallistui jo hyvin nuoresta metsä- ja uittotöihin sekä vanhemmiten uiton työjohtotehtäviin. Kuvassa näkyvät työvälineet ovat hänen kokoelmistaan.

Eero on syntynyt Parkanon Linnankylässä. Neljätoistavuotiaana hän aloitti metsätyöt isänsä mukana Kihniön Ratikylässä ja myöhemmin hakkuutyömailla tuli kierreltyä pitkän Suomea aina Lappia myöten.

Kaksikymmentäluvulla metsätyöt tehtiin urakkapalkalla kuten nykyäänkin. Tukkimetsässä mittayksikönä oli runko ja työpalkkaa varten

luettiin tyvet. Jos tyvitukkaa jouduttiin lahovian takia lyhentämään tuli se lukuun mukaan tyveyksenä. Puunrungot kuorittiin puolipuhuttaaksi aina latvaan saakka. Paksuimmat rungon osat tehtiin tukeiksi, puomeiksi ym. ja latvaosa yksimetrisiksi paperipuiksi. Jokaiseen tukkiin tehtiin ostajan omistusmerkit. Omistusmerkit olivat tärkeitä yhteisuiton jälkeen tapahtuvassa erottelussa. Hakkuutyömailla oli jakomiehet ja merkitsivät tukkeihin katkaisukohdat. Jakomiesten palkkana oli päivä- tai kuukausipalkka.

Jakomiehiä ei enää käytetä vaan tukiin jakamisen suorittavat hakkuumiehet, saaden siitä korvauksen.

MÄNTYPUISTA KAIVOSPUITA

Pinotavaraleimikoiden mäntypuusta tehtiin usein kaivospuita. Näihin vaadittiin hyvälaatuista mäntyä ja ne tehtiin tuuma- ja jalkamitoin. Myös kaivospuut kuorittiin puolipuhuttaaksi. Työnmitta pölkkytavarassa oli joko kappale tai pinokuutiometritaksa, haloissa pinokuutiometritaksa. Työnmitta voitiin pitää joskus varastopaikalle tapahtuneen ajon jälkeen.

Kuvassa Eero Hilli esittelee jo viime vuosisadalla käytössä olleita metsätyövälineitä: Kaarisahoissa on kuusesta tehty kaari. Toisen kaari on kaksiosainen ja siinä on terän kirstysmahdollisuus. Moni tuntee vielä pokasahan — sen syrjäytti vähitellen teräskarisaha, joka vieläkin on yleisesti käytössä, vähemmän kuitenkin metsätöissä. Kuvan petkele on se työväline, millä tukit ja pinotavara kuorittiin. Kuorimauraudalla kuorittiin pienempiläpimittaista puutavaraa.

Sahojen luettelo jäisi vajaaksi, jos unohtettaisiin kaatosahat. Niistä yleisin oli kahden miehen kaatosaha, kansankielellä peura. Se oli yli 10 senttiä leveä, teräslevystä tehty ja pituutta reilusti yli metrin. Kädensijat olivat molemmissa päissä. Yhden miehen kaatosaha oli lähes puolta lyhempi ja kädensija vain toisessa päässä. Toki myös kirvestä käytettiin, joka lienee ihmisen työvälineistä yleisin. Kirveellä on ikäänkin lähes saman verran kuin ihmisellä.

Kuten kuvastakin voidaan havaita, entisaikojen sahojen terät olivat leveitä ja hampaat lyhyitä. Kehityksen myötä terät sitten kaventuivat ja hampaat pidentyivät. Näin saatiin parannettua työtehoa.

Eero Hilli muistelee sahojen terien olleen kalliita ja niitä säästettiin. Tämä näkyi mm. tavasta kaataa pienempi läpimittainen puu kirveellä. Tosin kirvestäkin säästettiin, jalkaansa sai lyödä, kiveen ei.

MOTTIMESTARI KÄSISAHALLA

Keski-ikäisillä ja sitä vanhemmilla on vielä muistissaan valtakunnalliset mottimestaruskisat. Niissä työskenneltiin käsisahaa eli nälkäviulua käyttäen. Monet parkanolaiset muistavat Vilho Viidan hyvät si-

joitukset näissä kisoissa. Samoin muistetaan Heikki Ahonen Kurun Itä-Aureesta monista valtakunnan mottimestarititteleistä.

Puutavaraostomatkoillani sain seurata Heikki Ahosen työskentelyä metsässä. Siinä näki huipputaitajan laskemallista liikuntaa puulta toiselle sekä kirveen ja sahan hallittua käyttöä. Erikoisesti on jäänyt mieleeni sahan käytössä sen teho... Muutamalla vedolla isostakin puusta pölkky irtosi. Tarkemmin sanottuna n. 20 senttimetrin vahvuudessa puussa saha painui puuhun tulitukin mitan verran aina yhdellä edestakaisella vedolla. — Kautta aikojen on tilipussin vahvuus metsätöissä riippunut sahan kunnosta.

Suomen hyvinvointi perustuu puuhun. Puulla on luotu talouselämämme pohja. Puu on meidät pelastanut pahempien kriisien ohi — muistakaamme sota-ajat. Silloin kiinteistöjen lämmitykset hoidettiin puulla, haloilla. Junat kulkivat haloilla, autot pilkkeellä, vaatteet tehtiin puusta (sillasta) jne.

Viisikymmentäluvulle asti työ metsissä tehtiin käsityönä ja edellä kerrotuilla välineillä. Osaammeko antaa arvoa meitä edellisille sukupolville? Ne ovat tehneet työt metsissä, irroittaneet sieltä puun teollisuuden ja muun elämän tarpeisiin. Ne ovat luoneet elämämme perustan. Tällä palstalla esitämme kunnioituksemme ja nöyrän kiitoksemme menneille sukupolville uhrautuvasta työstään! Samaa pitää sanoa vielä joukossamme oleville, kuten edelleen metsätöitä tekeville!

Teknisen kehityksen myötä metsätyön luonne on muuttunut. Se on keventynyt, tehoa on tullut enemmän, se on arvostetumpaa. Metsien merkitys muutenkin kuin puuta tuottavana elementtinä on kasvanut. Metsä on tullut lähemmäksi ih-

Kaatu se puu näinkin, näyttää Eero Hilli.

mistä — tai päinvastoin. Niiden, joilla valta metsissä viime kädessä on eli metsien omistajien, tulee huolehtia siitä, että heidän palvelukses-

saan olevat järjestöt, myös valtakunnan tasolla, ajattelisivat koko metsän parasta, eikä yksinomaan tehon lisäystä.

REINO LEHTISALO

Viimeinen latu

*Väsytynyt ihminen tekemässä latua
kevään viimeisille lumille;
kunto ei ollut riittänyt
alkutalven, ei ensimmäisten
aurinkoisten päivien
kovien latujen poljentaan;
jäljelle jäi korkealle noussut
satojen suksien tuottama
epätasainen nauha.*

*Muut olivat jo lopettaneet,
nostaneet suksensa vinttien hämärään.*

*Väsytynyt ihminen teki yksin ladun
ja vain itselleen;
hullun hommaa
nauroivat muut.*

*Minä olen nähnyt paljon,
väsytynyt mies naurajille vastasi;
minun latuni on itseasiassa
ollut valmis jo vuosia.*

*Tänään, kevään viimeisillä lumilla
tulen näkemään loput,
väsytynyt mies jatko;
Kaiken, mitä näkemättä
on jäänyt, sen kuittaen
viimeisellä ladullani.*

ONNELLINEN JOULU

Hämärä joulukuun päivä tihenee tummaksi pimeydeksi. Niin Varpeen pikkutalon pihapiirissä kuin muuallakin. Mutta Varpeen Venla-emännän simpäänkin on valahtanut sama harmaus, synkempikin.

Kaikissa kodeissa joulun tulo tavallisesti saa aikaan onnellista odotusta asukkaistensa mielisä.

Venla tuntee mykkää pelkoa.

On jo aatto eikä Antti ole vieläkään tullut. Savotassa on ollut Pollen kanssa naapuripitäjässä varhaisesta syksystä saakka. Lumi tuli tänä vuonna varhain. Marraskuun lopussa oli mies käynyt viimeksi kotona.

Ei sellaisen matkan päästä usein käydä. Levätä toki piti pyhäin seudut miehen ja hevosen.

Mutta nyt... Venla pysähtyy kuuntelemaan pimeään pihaan jälleen. Ties kuinka monetta kertaa...

Aaton aattona Antti lupasi tulla. Sanoi ettei tarvitse huolehtia joulun tarpeista, lasten lahjoista eikä kuusen hausta. Hän kyllä ehtii hankkia sellaiset.

Saattaa jo tullessaan tuoda kaupasta sitä mitä tarvitaan. Eipä sitä kauppaan vähävikiset täältä umpitien takaa pääsekään. Hyvä että kuitenkin on välttämätöntä kotona, leipää ja särvintä.

Venla on leiponut ja siivonnut. On yrittänyt valmistaa mitä on voinut.

Mutta nyt on kuin kivi rinnassa.

Antille on tapahtunut jotain. Tai Pollelle.

Liekö molemmille...! Polle on samoin perheen jäsen kuin he toisetkin.

Mutta vaikka miten kuuntelisi tarkasti, mitään ei kuulu. Hätä tuntuu vain kurottelevan nurkkien takaa mustin siivin epätoivoista perheen äitiä kohti...

Navettaan on taas riennettävä hoitamaan vähäistä karjaa. Ja taas tupaankin katsomaan lapsia ja uunin paistoakin on seurattava. Hän hosuu kuin taidoton, ei osaa pysähtyä. Lapsista vanhin, Marjaana hoivaa parhaansa mukaan Ville-vauvaa. Keskimäinen, Matti, on syventynyt omiin askareisiinsa.

Tyttö katsoo kysyvästi äitiä, eikä isä jo tule?

Tuska syöksyy Venlan ylitse. Mutta lasten tähden on hillittävä itsensä. Hän kuulee sanovansa että isä viipyy myöhempään kun on huono keli...

Enempää ei hän jaksakaan.

Taas on mentävä navettaan. Tuntuu että siellä olisi valmiimpi ottamaan vastaan ikävän uutisen...

Onhan siellä vielä puuhaakin. Tyllerö on lypsettävä ja saunakin lämmitettävä, joulusauna.

Venla ottaa ämpärin käydäkseen lypsämään, kun silloin tuntuu olevan mitta täynnä. Astia luisuu kädestä ja lypsäjä takertuu voimattomilla käsillään lehmän kaulaan.

Itkien hän sopertaa lehmälle murheensa.

Tyllerö ottaa osaa suruun nuolaisemalla hoitajansa poskea karhealla kielellään.

Mutta Venlan jäseniin virtaa voimaa ihmeellisesti lämpimästä eläimestä. Hän sulkee silmänsä.

Hiljaisuudesta kuuluu vain eläinten hengitystä. Mutta Venla kokee merkillisen elämyksen siinä, lehmän lähellä ollessaan: Hiljainen ääni sanoo: Älä pelkää, ei ole mitään hätää, minä olen sinun kanssasi...

Suuri rauha täyttää Venlan sydämen. Hän uskoo varmasti että hänen ja heidän kaikkien asiat ovat sellaisissa käs-

sä, joissa on voima ja valta. Hän tajuaa selvästi, että on vain yksi suunta, mistä tulee apu, se suunta on ylös päin...

Hän uskoo lujasti että Joulun Herra antoi sanoman hänelle, avuttomalle ihmiselle. Ei mitään tarvitse pelätä. Seestynein mielin Venla suorittaa illan työt loppuun. Käy lasten kanssa kylpemässä. Ja nämä nukahtavat puhtoisissaan pian huolettomaan uneen.

Venlakin on aikeissa käydä levolle.

Tuntuu kuin myrskyn jälkeen olisi tuuli kokonaan tyyntynyt...

Silloin kuuluu ulkoa liikettä. Ovi aukeaa ja kuusen latva työntyy sisään. Anttihan se siinä tuo kuusen tullessaan. Venla on niin liikuttunut, ettei osaa sanoa muuta kuin Pollea kysyä.

— Tallissahan se, savottakaveri, missä muualla, myhäilee mies tyytyväisenä.

Venla on niin onnellinen, että jälleen pyrkii kyynele silmään mutta se pyyhkäistään pois. Hän vain kertoo, miten kovasti on odotettu isää kotiin ja miten Tyllerö ymmärsi hänen surunsa.

Ja Venla kysyi uskoko Antti miten hänelle annettiin tieto, että kaikki on hyvin?

Perheen isä on syvästi kiitollinen tästä kaikesta. Hän oli ollut itsekin peloisaan perheensä puolesta. Oli toivonut kovin että kun saisi sanaa, etteivät kotona pelkäisi hänen viipymistään.

Että se oli ihmeellinen sanansaattaja, joka on kaikkea ymmärrystä ylempi...

Sitten Antti kertoo miten kauppias tarvitsi juuri silloin apumiestä hänen tullessaan ostoksille. Täytyihän hänen auttaa lähimmäistään.

— Käydään hakemassa reestä ne tavarat mitä kauppias värkkäsi sinne. Koko perheelle sanoi olevan jotakin.

— Että kyllä se meillekin joulu tulee, vaikka päivää myöhemmin.

— Se on jo tullut, sanoo Venla-äiti hartaasti.

AILI SIROLA

PIHLAJANMARJAKETJU

— Muistelman —

Puhe halkoo aamuhuurut.

Näen pihlajassa marjatertut.

'Tee marjoista ketju!' sanon.

Hän pujottaa marjoja lankaan.

Koskettelen niitä hokien:

'Rakastaa, ei rakasta, rakastaa...'

Uusi päivä, tilhiä puussa,

marjankuoria puun alla,

kaulallani murtunut marjaketju,

valmistaja sairaalassa.

Hangelta tuijottavat tyhjät kuoret.

Kyyneleisenä luen niistä:

'Ei palaa, hän palaa, ei palaa...'

Pihlajanmarjaketjua uutta

en jouluksi enää saa.

Hautakummun kukkia taittavat rakeet.

Silkkilanka on lämmin

marjaketjun muisto kaulallani.

AILI SIROLA

Aamuhartausneuvottelu

(Tositapaukseen perustuva kuvaelma mutta paljon muunneltuna.)

Henkilöt: Eräs opettaja sekä pienempi ja isompi koulupoika.

Opettaja istuu kivellä pihapihlan juurella ja kaksi poikaa koululaukkuineen hänen seurassaan.

Opettaja: Te pojat ette arvaa, mikä harmi opettajalla on tänä kauniina syysaamuna.

Pienempi poika: Särkeekö hammas?

Isompi poika: Onko nilkka taas nyrjähtänyt?

Pienempi poika: Voisimmeko mitenkään auttaa?

Isompi poika: Voisin vetää nyrjähtäneen nilkan paikoilleen.

Opettaja: Minua on vaikea auttaa. Ymmärrätte, kun kerron huoleni. Tänä aamuna johtajaopettaja sanoi, ettei aamuhartaudessa pidä lukea hartauskirjasta. Hän ilmoitti Kouluhallitukselta tänä syksynä tulleen kirjelmän, jossa kehoitetaan opettajia pitämään aamuhartauspuheet vapaasti ilman kirjaa. Opettaja oli unohtanut puhua siitä minulle ja nyt sen muisti, kun tänä aamuna tulee Helsingistä Säästöpankkien pääjohtaja oman Säästöpankkimme kamreerin kanssa tänne koululle ja minulla on aamuhartausvuoro. Nyt olen niin hämmentynyt, etten ymmärrä mitä aamuhartaudessa puhuisin.

Pienempi poika: Onko opettaja katsellut telkkarista elokuvaa, jonka nimi on Takaa-ajettu? Isä sanoo, että vaikeat asiat ajavat usein ihmisiä takaa.

Isompi poika: Niinkuin opettajaakin nyt. Voisiko takaa-ajosta saada jonkunlaisen aiheen aamuhartauspuheeseen?

Pienempi poika: Mummoni puhui kerran, että on kiusanhenkiä, jotka ajavat niinkuin kiljuvat jalopeurat ihmisiä takaa.

Opettaja: Sielun-vihollista verraan raamatussa kiljuvaan jalopeuraan, joka houkutuksillaan ajaa meitä takaa saadakseen meidät palvelemaan sen omia, pahoja tarkoituksia.

Pienempi poika: Tuo isompi poika tahtoisi tehdä minulle pahaa ja kun pääsen pakoon, hän ajaa minua takaa.

Isompi poika: Kai se on tuon jalopeuraksi sanotun syy. En minä tahtoisi tehdä sinulle pahaa, enkä ajaa takaa.

Opettaja: Kuulkaas, pojat, te annoitte minulle hyvän puheenaiheen. Se sielun vihollinen ajaa meitä takaa monin tavoin. Se houkuttelee muun muassa tuhlaamaan rahat

ihan turhiin asioihin; ostamaan karamelleja, hampaiden vihollisia ja kenties tupakkaa.

Isompi poika: Mutta nyt taitaa herrojen auton jyrinä jo kuulua Törmän sillalta.

Pienempi poika: Ja pian kai soi koulun kello. Vieläkö aamuhartauspelko ajaa opettajaa takaa?

Isompi poika: Kai nyt kuullaan opettajan paras puhe, kun keksitiin hyvä aihe.

Opettaja: Kiitos teille, pojat. Ei minua enää pelko aja takaa. Hyvä aihe voi houkutella pitämään liian pitkän puheen. On muistettava puhua myös takaa-ajetun auttajasta, Kaikkivaltiaasta. Aamuhartaudessa, pojat, nähdään. (menee).

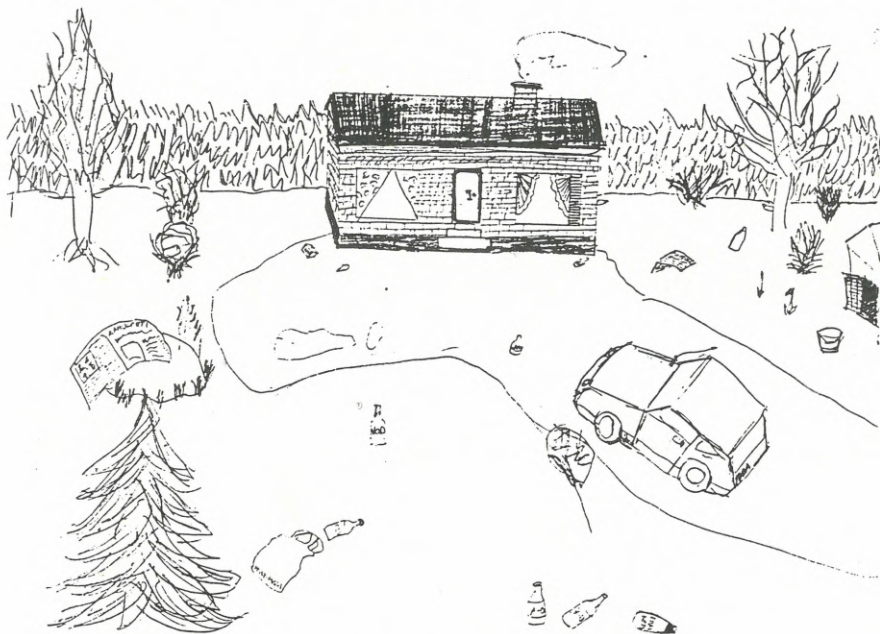
Iso poika: Ei sinun olisi pitänyt kiusanteosta puhua.

Pieni poika: Vahingossa lipsahti kieleltäni. Älä siitä tappelemaan ryhdy! Voita se kiusallinen nielämään pyrkijä!

Isompi poika: Eihän tässä nyt tappelemaan ruveta, kun keksittiin se hyvä puheenaihe opettajalle. (Koulun kello soi ja pojat lähtevät juoksemaan rappujen eteen riviin, jonne nähdään juoksevan muitakin lapsia, tyttöjä ja poikia).

NUORTEN KIRJOITUS- KILPAILUN SATOA

Piirroksat: Jarkko Köykkä

OLEN LUONNONSUOJELIJA

Katselin kerran Parkanossa isojen talojen pihaja ja totesin, että ne olivat kauhean roskaisia. Pihaille oli heitetty kaikkenn k is  kuppeja ja papereita. Ajattelin, että ne oli pakko saada puhtaiksi. Keskustassa olisi paljon mukavampi tehdä ostoksiakin, jos talojen ja kauppojen pihat olisivat puhtaat. Päätin, että ker isin ystävieni kanssa talkoov k   ja siivoaisimme Parkanon putihtaaksi.

Saimmekin kokoon ison joukon inokasta talkoov k  . Aloitimme siivouksen koulumme pihasta. Keräsimme kaikki roskat isoihin säkkeihin. Kuljetimme roskas kit kaatopaikalle, etteivät ne olleet tiensivussa näkyvissä. Sen jälkeen siivosimme kauppojen pihat, että ihmiset voisivat tehdä mukavammin ostoksia. Laitoimme vielä kauppojen seinille julisteita, joissa luki näin: "    roskaa Suomen luontoa. Roskattomas-

ta luonnosta on sinullekin iloa."

Olisi hienoa jos Parkanon keskustaan istutettaisiin puita ja pensaita, ettei näkymä olisi niin harmaa ja että ilmaan tulisi puhtaampaa happea. P  ttimme talkoov  en kanssa istuttaa puita liiketalojen pihaille.

Haimme taimitarhasta kauniita puun- taimia, jotka istutimme paikoilleen. Kastelimme ne v l  hyvin, jotteivät ne heti ensimmäisenä päivänä kuolisi.

Toivoisimme v l  talkoov  en kanssa, ettei kukaan enää heittelisi roskia luontoon, vaan heittäisi ne roskakoriin. Luonnossa on hausempi retkeill kin, kun on puhtas ympäristö.

Parkanossa on myös kauniita puutarhoja. Me talkoov  en kanssa jaamme palkintoja niille, jotka ovat hoitaneet pihojaan hyvin. Kaikkein parhaiten hoidetun puutarhan omistajalle annamme hyvät puutarhanhoitov lineet. Toiseksi parhaimmalle puutarhalle annamme kauniin kirsikkapuuntaimen ja kolmanneksi parhaimmalle luovutamme kukkasipuleita kukkapenkkeihin istutettavaksi. V l  haluaisimme kiittää niitä, jotka ovat hoitaneet puutarhojaan ja pihojaan niin, että niitä on toistenkin ilo katsella.

Koko talkoov  en toivomus olisi, että kaikki parkanolaiset yhdessä yrittäisivät kaunistaa Parkanoa. Parkanohan on alunperin kaunis kaupunki, mutta ihmiset ovat turmelleet luontoamme vuosien aikana niin paljon, että se n ytt   harmaalta kivikaupungilta. Turistit tulisivat ihailemaan Parkanoa kaukaakin, kunhan vain saisimme sen houkuttelevaksi. Olisi ihanaa asua kauniissa Parkanossa!

"TOIVEIKAS"
12 v.

JOS OLISIN MAAILMAN VALTIAS

Kun on maailman valtiass , saa itse päättää kaikesta. Luulen, ettei siinä työssä vapaa-aikaa paljon ole.

Jos itse olisin maailman valtiass , ei tässä maailmassa paljoa nähtäisi nälkää.

Jos osaisin taikoa, taikaisin maailmasta kaikki aseet pois. Pist isin t yt nt   n lain, jossa kielletään ympäristöön likaaminen, vesien saastuttaminen ja toisen ihmisen tai eläimen vahingoittaminen. Kalastaminen toki olisi sallittua. Kaikilla olisi viikossa v hint   n kaksi kolme p iv    vapaata, kevyet työt ja hyvä palkka. Ihmiset saisivat tehdä vapaa-aikanaan ihan mitä vain, mutta eivät saisi tehdä pahaa toisilleen.

Mutta menk   mm  kuitenkin todellisuuteen! Vaikka moni on yrittänyt tulla maailman valtiaaksi, ei kukaan ole siinä v l  onnistunut. Se on hyvä. Jos tulisi maailman valtiaaksi, voisi tulla myös ahneeksi ja onnellista maailmaa ei voisi sillä tavoin rakentaa. Onnellinen maailma rakennetaan yhteistyöllä, johon kaikki osallistuvat taitojensa mukaan.

Kun maailma tulisi onnelliseksi, maapallolla olisi hyvä asua.

Työ kiitt isi tekijäänsä.

"RAUHAN YSTÄVÄ"
11 v.

KOE-ELÄINTEN PUOLESTA

Onko kukaan järkevä ihminen ajatellut, mitä eläimille tapahtuu, kun niitä kuljetetaan isoon, pelottavaan taloon, josta kuuluu tuhansien eläinten tuskanhuutoja? Minä olen, ja tiedän, mitä niille tehdään siellä. Niille syötetään puuteria, kynsilakkaa ja muita kauneushoitotuotteita. Miksi? Siksi, että nämä

eläimet ovat koe-eläimiä. Niillä testataan aineita, jotka voivat olla ihmisille vaaraksi, jotta me ihmiset saisimme keilla uusilla meikeillämme. Eikö kukaan ole ajatellut, miltä tuntuu saada silmä täyteen deodoranttia tai parfyymiä? Ovatko ihmiset niin typeriä, että viis veisaavat eläimistä, jotka uhraavat henkensä niinkin hyödyttömään tarkoitukseen kuin hiuslakkaan? "Ei, eihän eläimiä satu. Nehän ovat jo niin sekaisin, että ne eivät tunne kipua!" näin sanovat monet ihmiset, joilla on talo täynnä huulipunaa, kynsilakkaa, luomiväriä tai poskipunaa. Eikö kukaan ymmärrä,

että eläimilläkin on tunteet? Nekin tuntevat kivun ihan samalla tavalla kuin ihminenkin. Miksi ihminen sitten hakeutuu työhön, jossa eläimiä rääkätään, tapetaan tai tehdään hulluiksi? Ehkä siksi, että jänikset ovat jyrksineet omenapuuta, tai ehkä siksi, että hiiret tai rotat ovat tuhonneet pari perunaa. Eläimet eivät tee mitään pahaa ihmisille. Miksi sitten ihminen pilaa niiden elämän? Tänäkin päivänä kuolee tuhansia eläimiä "järkevän" ihmisen ansiosta. Minä vastustan eläinkokeita. Vastusta sinäkin.

"SIPULI"
11 v.

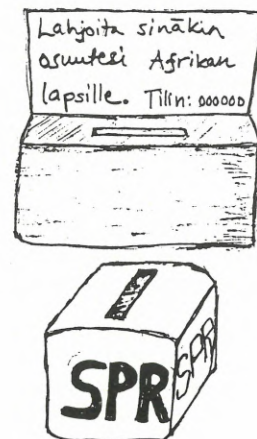
AUTTAKAA HEITÄ!

Monilla lapsilla on nälkä ja jano maailmalla eikä ole kotia. Kuka voi auttaa? Me voimme. Valitettavasti kaikki eivät auta. Miksi? Siksi, että täytyy ostaa hienoja ja kalliita turkkeja ja koruja. Niillä ruokkisi ja turvaisi monen lapsen elämän. Joihinkin kyliin Afrikassa ei tule edes puhdasta vettä. Se olisi välttämättömyys puhtauden takia.

Vettä tarvitaan myös ruokaan. Likaisesta vedestä tehtyä ruokaa syövät voi saada sairauden ja kuolla. Me senkun herkuttelemme hyvällä ruoalla, kun samaan aikaan joku kärsii nälästä. Ne

ovat itsekkeitä, jotka eivät uskalla auttaa. Kirkkoon mennessä on oven pielessä keräyslipas. Eikö voisi raottaa kukkaroa ja laittaa pennejä lippaaseen? On vaatekeräyksiä, joihin voi laittaa pieneksi käyneitä vaatteita. Vaatteet menevät köyhille suojaksi, ja rahoilla voi ostaa lääkkeitä ja ruokaa sairaille ja nälkiintyneille. Pienikin rahasumma voi pelastaa lapsen ja vaate estää paleltumisen.

"PÄTKÄ -73"
11 v.

Saksan matkalla kesällä -85.

LEENA KAUNISTO

SAKSAN MATKAN SATOA

Raskas matka on melkein takana ja olemme päivälaivalla matkalla Tukholmasta Turkuun. Edellisen yön matkustimme koko Etelä-Ruotsin halki ja yritimme nukkua bussissa. Kaikki ovat nuutuneita huonosti nukutun yön jälkeen. Muutamat varaamamme hytit ovat ahkerassa käytössä nuorten käytössä vuorotellen pienillä päivätorkeilla. Kuljin nauhurin kanssa keräämässä tuoreita vaikutelmia, joista seuraavassa muutamia otteita.

MIKÄ OLI PARASTA?

Kirsi Nalkki: "Se kun sai esityksistä mahtavat kiitokset ja että sai paljon uusia kavereita."

Harri Vähä-Peltomäki: "Laivamatkat ja se, että tultiin Saksan puolelle ja näki ensimmäistä kertaa Saksanmaan."

Juha-Matti Markkola: "Parasta oli Saksassa, kun sai niin paljon uusia ystäviä. Kielitaito parani, kun täytyi solkata englantia."

Krista Kymäläinen: "Kaikki oli mukavaa."

Jukka Perämaa: "Vaikea sanoa. Kaikki oli hyvää. Ei ollut mitään huonoa."

Mika Törmä: "Perheessä oleminen. Se oli minulle yllätys. Minulla oli ennakkoluuloja, ettei oikein pärjää. Oli kuitenkin ihan toisenlaisia. Englannin kielellä pärjäsikin oikein hyvin."

Mikko Törmä: "Saksassa ja illat siellä."

Petra Kaunisto: "No, kai se lähinnä, että sai harjoitusta englannin kielessä ja että sai uusia kavereita."

MILLAINEN PERHE JA RUOKA?

Marika Sahinoja: "Aika kiva. Perheeseen kuului äiti ja tyttö, jotka asuivat rivitalossa. Kun tulimme oli joka puolella suomeksi kirjoitettuja lappuja, joissa luki mm. 'Tervetuloa', 'Mitä haluatte syödä?'"

Petra: "Ihan mukava. Vanhemmat eivät osanneet englantia. Perheen 12-vuotias tyttö oli opiskellut vasta vuoden englantia, mutta osasi sitä ihan hyvin. Isosisko puhui englantia erittäin hyvin. Saimme hyvää ruokaa esim. ranskalaisia perunoita ja kanankoipia."

Kirsi: "Mahtava perhe. Kauhean ystävällisiä ja mukavia. Isä oli Scheesselin tanhuryhmän johtaja. Perheeseen kuului kaksi pikkupoikaa ja tyttö, joka oli meidän ikäinen. Kaikki tanhuserivat. Muut paitsi äiti puhuivat hyvin englantia. Meillä oli hirveän hauskaa siellä. He olivat kiinnostuneita Suomesta. He eivät olleet käyneet koskaan Suomessa ja kysyivät onko siellä eskimoita."

Jukka P.: "Oikein hyvä perhe. Paula, perheen äiti, puhui suomea. Hän on syntynyt Suomessa, mutta asunut 15 vuotta Saksassa. Heillä on iso talo, hieno mersu eivätkä he juopottele. Ruoka oli hyvää paitsi leipä, joka oli kovaa koppuraa."

Juha: "Hyvää, erilaista kuin Suomessa, mutta kyllä siihen tottui. Siellä syötiin enemmän ja perunaa oli vähemmän."

JÄNNITTIVÄTKÖ ESITYKSET?

Krista: "No, vähän aina silloin tällöin."

Noora Kaunisto: "Joo, aika paljon."

Mika: "Jännitti, paljon!"

Petra: "Ei jännittänyt ollenkaan. Ei sitä osaa jännittää vieraassa maassa."

Terhi T.: "Tietysti aina aluksi jännitti."

MITEN ESITYKSET SUJUIVAT?

Minna Viinamäki: "Kyllä ne ihan hyvin meni, vaikka oli sellaista pientä jännittämistä."

Terhi Honkaniemi: "Kyllä ihmiset vaikuttivat kovasti innostuneilta ja minusta tuntui, että he olivat osanneet odottaakin, että suomalaiset osaavat hyvin."

Jukka P.: "Ihan hyvin. Ei olisi voinut mennä paremmin. Yleisö suhtautui ihan myönteisesti. Paula ja muut kehuivat esityksiä. Sanoivat, ettei ole niin hyvää nuorten esitystä nähty aikoihin."

Mika: "Kaikki pitivät esityksistä ja taputtivat paljon."

Kirsi: "Kun kannoin lippua kulkueessa eräs saksalainen mies sanoi, että meillä on kaunis lippu. Kaikille taputettiin. Kaikki olivat innostuneita meidän tanhumerisestä. Paljon kiitoksia tuli jälkeenpäin."

Terhi T.: "Ihan kivasti ja Martta sanoi, että hän oli hirveän tyytyväinen niihin."

KOTI-ikävä?

Ryhmän kuopus, Mikko, vastasi kaikkien puolesta hetkeäkään miettimättä: "Ei!"

Parkanon linja-autoasemalla keskiyöllä Markku Haavisto totesi: "Hiukka hieno matka. Oltais oltu vielä toinen viikko!"

UUODEN YRITTÄJÄ 1984

HOTELLI- JA MONITOIMITALO VIITASALON SUUNNITELMISSA

Metsämuseon ohella on Parkanon matkailulle luvassa toinenkin piristysruiske — hotelli- ja monitoimitalo kolmostien varteen luonnonkauniille Kirkkojärven rannalle. Tämän merkittävän 12 milj. markan hankkeen takana on vuoden 1984 yrittäjä V. Viitasalo Ky.

— Ensimmäiset luonnokset tästä hankkeesta on saatu, ja sen jälkeen, kun olemme päättäneet, millainen hotellista tulee, ryhdymme neuvottelemaan ravintolaketjujen kanssa, toimitusjohtaja Väinö Viitasalo kertoo.

— Hankkeen toteutuminen edellyttää kuitenkin kaupungin myötämielistä suhtautumista; kaupunkihan antaa lausunnot tarvittavista luvista, hän huomauttaa.

Viitasalo mainitsee, että hankkeella pyritään kolmostien imuun.

Parkanon matkailun kehittämisestä Viitasalo sanoo, ettei tällä ole tähän mennessä tehty paljon mitään matkailun hyväksi.

PARKANO KEHITTYNUT LIIKEKESKUKSENA

Viitasalo toteaa, että Parkano on viime vuosina kehittynyt ja edelleen kehittymässä seutukunnan liikekeskukseksi.

— Liike- ja palveluelinkeinot ovat kehittyneet viime vuosina valtavasti voimakkaan rakentamisen ansiosta.

Viitasalon mukaan näin monipuolista ja hyvätasoista liikekeskusta ei löydy koko seutukunnasta. — Esim. rautakauppa- ja autokauppalpalvelut ovat aivan ylivertaiset.

— Myös asuntotuotanto on jatkunut vilkkaana tänäkin vuonna. Samassa tahdissa ei kuitenkaan ole pystytty luomaan työpaikkoja.

Asuntorakentamisesta Viitasalo sanoo, että vaikkakaan Parkanossa ei juuri asuntojen tarvetta tällä erää olekaan, asuntoja on rakennettu, koska rakennusliikkeet eivät niin vain voi lyödä hankoja naulaan. — Tähän mennessä asunnot on myös saatu myydä, vaikka rakennusliikkeillä melkoinen riski tässä suhteessa on ollutkin.

Toimitusjohtaja Väinö Viitasalo.

TYÖPAIKKOJA HANKITTAVA

Viitasalon mukaan kaupungin on edelleenkin pyrittävä tarmokkaasti hankkimaan uusia teollisia yrittäjiä niin omasta kunnasta kuin sen ulkopuolelta, jotta työpaikkoja saataisiin ja jotta kaupunki kehittyisi.

— Tässä suhteessa on monia keinoja ja niitä olisi myös käytettävä.

Viitasalon mukaan maatalousväestöä olisi kannustettava kehittämään sivuelinkeinoja, jotta väki saataisiin säilymään haja-asutusalueellakin.

USEITA KOhteita MENEILLÄÄN

Yli 50 henkeä työllistävällä V. Viitasalo Ky:llä on meneillään viisi merkittävää rakennuskohdetta. Parkanossa rakennetaan kahta vanhustentaloa Rantakotoon, asuinliiketalo As. Oy Väinölää Parkanon keskustaan, rivitaloa Parkanon Viinikkaan sekä hiekkavarastoa TVH:lle Kissakiven alueelle. Lisäksi Viitasalo rakentaa Ikaalisiin 21 huoneisto- käsittävää taloa.

Töitä puolelle sadalle hengelle näin riittää kevääksi. Viitasalon mukaan jatkossa kuitenkin rakennuskohteita on etsittävä nykyistä enemmän Parkanon ulkopuolelta.

Parkanon Autokeskuksen tähän astiseen toimintaan hän on tyytyväinen. Hän ei pidä mahdollisena ajatusta, että yritys laajentaisi toimintaansa myös jollekin muulle alalle.

Suomessa on kymmeniä pienempiä rakennusliikkeitä joutunut viime vuosina lopettamaan toimintansa kovan kilpailun johdosta.

— Uskon, että kilpailussa pärjätään, vaikka isompien puristuksessa ollaankin, Viitasalo kommentoi toteamusta.

OMA PÄÄOMA TARPEEN YRITYKSILLE

Yrittäjän asemaan hän kaipa kokenusta erityisesti sikäli, että yrityksille sallittaisiin oman pääoman kertyminen eikä otettaisi verotuksella yli 50 % voitosta. — Kun yritykset kalliilla lainapääomalla joutuvat hankkimaan tilansa ja koneensa, ei ole ihme, että niin monta yritystä on kaatunut, Väinö Viitasalo sanoo.

Irja Viitanen lastenlastensa ja nuorimman poikansa Markon kanssa.

LEA LUODETLAHTI

VUODEN MAATALOUSYRITTÄJÄ: IRJA VIITASEN HUOLENA SEKÄ EMÄNNÄN ETTÄ ISÄNNÄN TYÖT

Vuoden 1984 maatalousyrittäjäpalkinnon sai Parkanossa Irja Viitanen Raivaluomalta. Tilallaan hän on erikoistunut lypsykarjatalouteen.

Yrittäjäpalkinnon luovutustilaisuudessa mainittiin, että Irja Viitanen on hyvä esimerkki siitä, miten uskomalla ja yrittämällä voi yksinkin ja omaa perhettä apunaan käyttäen saattaa maatilansa asianmukaiseen ja tuottavaan kuntoon. Erityistä painoa valinnassa tällä kertaa annettiin sille, että vuodesta 1978 lähtien Irja Viitanen on tilallaan vastaan-

nut sekä emännän että isännän tehtäviä.

Miehensä kuoleman jälkeen Irja Viitanen saattoi keskenjääneen navettarakentamisen loppuun. Tilan viljelysmaat salaojitettiin. Metsää on hoidettu ja ojitettu asianmukaiseen kuntoon. Metsänhakkuut ja kunnostustyöt on suureksi osaksi tehty oman perheen voimin.

Paitsi emäntänä, on Irja Viitanen tehnyt suuren työn myös lasten kasvattajana. Hänen vastuulleen miehen kuoleman jälkeen jäi kuusi lasta, joista nuorimmainen oli vasta 8-vuotias.

Irja Viitanen antaa täyden tunnustuksen perheelleen. — Yksin jäätyäni lapset auttoivat minua talon töissä ja edel-

leen auttavat. Lehmä meillä oli parhaaseen aikaan parinkymmenen paikkeilla ja lisäksi nautakarjaa, Irja Viitanen kertoo.

Ajanmukainen navetta valmistui vuonna -80. Siinä on paikkoja 16 leh-mälle, kahdeksalle mullille, neljälle hieholle ja pikkuvälikoille. Navetta on varustettu putkilypsillä ja lannanpoistolaitteilla.

Karjaa ruokitaan omasta maasta saatavalla tuorerehulla. Kuivaheinä ja väkirehut ovat ostotavaraa.

Emännän työ on sitonut Irja Viitanen lähes täysin kodin ja perheen pariin. Käsitöille ja kutomiselle kansalaisopiston piirissä silti on jäänyt joskus aikaa.

KOSTIN KORJAAMO

Kiviniitunkatu kp 5

REIMA OY Parkanon tehdas

Puh. 2626

VALINTA- PIHLAJAVIITA

Puh. 2268

MAALAUSLIIKE ERKKI NIEMENMAA

39700 Parkano puh. 2589

Parkano, puh. 2831

Lasten ja nuorten asusteiden
erikoisliike Parkanossa

JUNIORAPILE

Parkano, puh. 2676

TILITOIMISTO

Rinnemaiden Tili Ky

Keskuskatu 7, 39700 Parkano

**Kysy meiltä, paljonko
Sinun kannattaa panostaa
perheesi taloudelliseen
turvallisuuteen!**

Toimistomme Parkanossa
Parkanontie 70 puhelin 81383

SUOSIKAA
ILMOITTAJIAMME

Vakuuttamalla saat järkevää
turvallisuutta.

RAKENNUTTAJAT
Hankkeen toteuttaa

**RAKENNUSLIIKE
UNTO OJANEN KY**

39810 Linnankylä
Puh. 34 187 tai 15 183

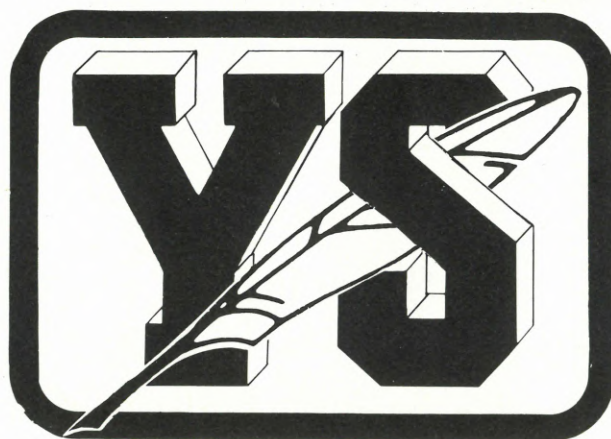
Parkanon-Kihniön

OSUUSMEIJERI

Parkano

Puh. 2067

**Valitse
Voimakas
Viestinviejä:**

YLÄ-SATAKUNTA

OY SANTOO TRADING LTD

AUREENTIE 1, 39700 PARKANO
Puh. (933) 81901

JOULURAUHAA

39700 Parkano puh. 933/2969

RAKENNUSLIIKE Erkki Huhdanpää ky

39700 PARKANO PUH. 933-81555

PARKANON BETONI KY

om. SIRKKA NIEMINEN

puh. 933-3525

Tuo nyt autosi
TALVIHUOLTOON!
Meiltä saat
VARAOSAT JA TARVIKKEET
— AINA EDULLISESTI —

AUTO-LAHTINEN OY

39700 PARKANO, PUH. 2507

HOTELLI-RAVINTOLA

pesti^k_y

39700 Parkano, puh. 933-2503

PARKANON AUTOMAALAAMO KY

KUNTO KAUTTO

Puh. 81278

PARKANON KALUSTETUOTE

O. Vainionpää

Puh. 2074

PARKANON PALAVALINTA

— Kankaat edullisesti pakoilta sekä paloina

Avoinna: ma—perj. 10—17
lau 9—13

Puh. 2252, kot. 5436

SAAB
mazda

SEAT
Wartburg

- Myynti
- Leasing
- Vuokraus

- Varaosat
- Huolto
- Korjaus

LAADULLA MENESTYKSEEN

PARKANON AUTOKESKUS VÄINÖ VIITASALO KY

Puh. (933) 1293

Joulun arvolahjat laajasta
valikoimastamme

KELLO-, KULTA- JA SILMÄLASILIIKE

E. SYRJÄNEN KY

Parkano, puh. 2181

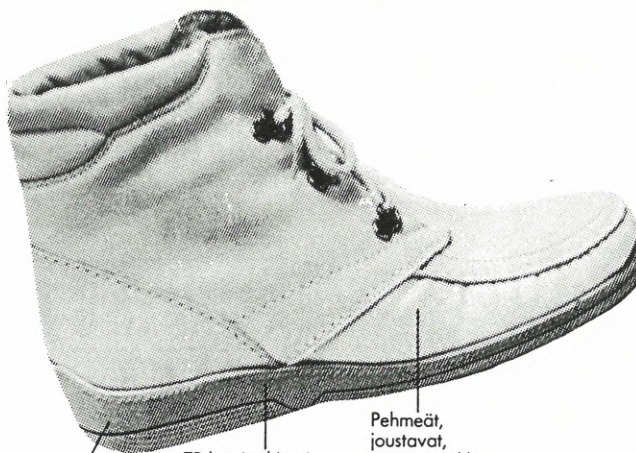
LAATULISTOJEN VALMISTAJA

PARKANON LISTA OY

puh. 2811 telex 22284

PARKANO
AJAVAT

**Naiselle, jolle
ajaminen
on osa elämää.**

Pyörästetty
kaasupoljin-
kantapää

TR-kumipohja ei
jäykisty pakka-
sessa, pitää hyvin
liukkaalla.

Pehmeät,
joustavat,
parasta nahkaa

PARKANON JALKINE OY

39700 PARKANO

KIITTÄEN YHTEISTYÖSTÄ JA HYVÄÄ JOULUA
SEKÄ MENESTYKSELLISTÄ VUOTTA 1986

**KIINTEISTÖ-
MARKKINOINTI KY**
ESA OJANEN LKV puh. 933-1290
Keskuskatu 4, 39700 Parkano

Esa Ojanen LKV
**VIITAMATKAT /
Asioimisto:**
Esa Ojanen, Kirkkokatu 1
39700 Parkano, puh. 1290

Kasvuturpeet, kukkamullat
KRUUNUTURPEESTA
A & J Nieminen
39660 Lapinneva, Parkano
Puh. 933-31503

TAIDE JA KEHYS

Puh. 81192

PARKANON KODINKONEHUOLTO KY T. MANSIKKAVIITA

Parkano Asemank. 20, puh. 933-2460
Kodinkoneet, kylmäkoneet, sähköliedet,
huolto-, varaosa- ja tarvikemyynti

PARKANON KOPIO JA KONTTORITARVIKE OY

- * Valokopiot * Monisteet * Piirustusjäljennökset * Laskimet
- * Kirjoituskoneet * Leimasimet * Konttoritarvikkeet
- * Konttorikonehuolto

URHEILU- ja KONEIIKE
J. KYRÖNVIITA
PARKANO PUH. 1254

**HONKARAKENTTEEN
HIRSIHUVILA TAI
SAVUSAUNA
JÄMÄKÄSTÄ HIRRESTÄ**

Ikaalisten tehdas
39530 KILVAKKALA
puh. 933-68330

**TULE TUTUSTU
— OSTA !**

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
VOLVON PALVELUPISTE

SHELL-HUOLTAMO KORPELA

Puh. 2290

MAALAUSLIIKE HANNU NUMMELA

Puh. 1215

PARTURILIIKE ELISA RISTOLAINEN

Puh. 81266

PARKANON KUVAAMO

Marjatta Jylli

Keskuskatu 5, Parkano
Puh. 2127

PARKANON
KONEPISTE
ANTTI HELPERI 39700 PARKANO
Puh. (933) 1233

PARKANON APTEEKKI

**PARKANON KALUSTEKKESKUS
RAIMO HOLMA**

Keskuskatu 6
39700 Parkano puh. 2982

Koivuhalkoja ja -klapeja kotiin tuotuna.

ARVO TAI ANTTI POUSSA

933/2354

HAUSKAA JOULUA TOIVOTTA

PARKANON TERÄHUOLTO

Puh. 933-2495

Nuorison ja Naisten
muodikkaat
asukokonaisuudet

Muotikulmasta

Parkano, puh. (933) 2747

**PARKANON KEMIALLINEN
JA VALKOPESULA KY**

Pentin teollisuusalue
Puh. 2748

· LÄMPÖ · VESI
· ILMASTOINTI

Esko Paavilainen Ky

Parkano, puh. 933-81130

**PARTURI-KAMPAAMO
YLINEN**

Pankkitori, puh. 81060

**ARKEEN JA
JUHLAAN**

Kysy tuotteitamme kauppiailtasi
tai meiltä

HÄKLIN LEIPOMO KY

Puh. 2009

Parkanon talousalueen
KONELA-HUOLTOPISTE

- Huollot
- Takuuasiat
- Korjaukset
- Varaosat

**PARKANON AUTOKORJAAMO
J. KOSKINEN**

KUUSIKON TEOLLISUUSHALLI 39700 PARKANO PUH. 81303

**LADA — ELITE
autot ja varaosat**

Heikinkuja, puh. 81000
(entinen Vehoniemen kiinteistö)

**PARKANON
TURVE**

- Saat halvalla korkealaatuisia tuotteita
- Edulliset maksuehdot
- Ilmaisen kotiinkuljetuksen

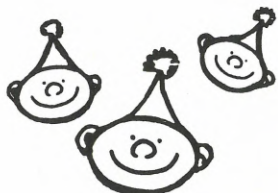
ASKO • ISKU • ARTEK • LUNDIA •
MUURAME • SOTKA • PEEM • JUVAKO JA
60 MUUTA VALMISTAJAA

**SISUSTUSTALO
TAMMELA**

39700 PARKANO. Puh. (933)81331
Torikatu 15, 38700 Kankaanpää. Puh. (930)23811
Soutajantie 4—6, 39500 Ikaalinen. Puh. (933)87654

TOIVOTAMME KAIKILLE ASIAKKAILLEMME.

HYVÄÄ JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ
UUTTA VUOTTA

VVAPO OY
Länsi-Suomen alue

**PIIRIMYYNTI,
HUOLTO JA VARAOSAT.**

HONDA
mopot, moottori-
pyörät
myynti, huolto
ja varaosat

Parkano, puh. (933) 2295, 2296

FIAT-AUTOMYYNTI

Fiat varaosat
Fiat tarvikkeet
Fiat huollot
Katsastusremontit
Käynnit katsastuksella

**Täyden palvelun
autotalo**

MATIN AUTO KY PARKANO PUH. 933-2471

Ikkunalasia määrittäen leikattuna,
nopeat toimitukset ja edulliset hinnat

PARKANON LASIPALVELU/KORUPEILI OY

Puh. 2842

PARKANON AUTOKOULU

J. Roiha

Parkano, puh. 2033

**Rinnakkaispuhelin on
mutkaton lahja.**

Rinnakkaispuhelin on yllättävän hyvä koko perheen lahja,
josta ystäväpiiriinkin ilahtuu.

Yhteydenpito on kerrassaan mutkatonta, puhelimeen voit
vastata juuri siellä missä satut olemaan: lastenhuonees-
sa, yläkerrassa, makuuhuoneessa, keittiössä, navetassa
tai työhuoneessa.

Missä on sinun rinnakkaispuhelimesi?

**SOITA JA KYSY
LISÄTIETOJA!**

**Ikaalisten-Parkanon
Puhelin Osakeyhtiö**

Parkano Satak.k. 7 Puh. 2800
Ikaalinen Kauppak. 1 Puh. * 87111

**Motoarestissa
sinua
odotetaan**

... syömään,
kahville,
tankkaamaan.

Ystävällisesti

**KESOIL-MOTOREST
PARKANON PORTTI**

Päivi ja Mikko Ala-Kauhaluoma

Joulunajan herkut leipoo puolestanne, leipomomme ammattinsa osaava henkilökunta. Hae toimipaikoistamme tai asiakaskaupiaaltamme.

Leipomo puh. 2893
Myymälä puh. 1339
KONDITORIA-KAHVIO puh. 81811
(Osuuspankkia vastapäätä)
Tule viihtymään kahvilla!

JOULURAUHAA

YHDYSPANKKI

meidän pankki

TOIVOTAMME
RAUHALLISTA JOULUA
JA HYVÄÄ UUTTA VUOTTA

RIIPISEN KUKKAKAUPPA

Puh. 2037, 2036

PARKANON KONE JA METALLI
RIIHIVIITA KY

Takojanenkatu 6
39700 Parkano puh. 2750

Paroonin
KALUSTE
KALUSTEHALLI
PARKANO

KIITÄMME ASIAKKAITAMME KULUNEESTA VUODESTA JA TOIVOTAMME

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

PARKANON JÄTEHUOLTO OLAVI KAIJA KY

puh. 2426

KUVAAMO

fotoleena

Keskusk. 4, 39700 Parkano
Puh. 933-81256

PARTURI-KAMPAAMO
MÄKIRANTA

Puh. 2459

**A-RYHMÄN SÄHKÖSUUNNITELMAT JA
SÄHKÖASENNUKSET PARKANOSSA JA
LÄHIKUNNISSA**

- EDULLINEN TUNTIVELOITUKSEMME
- RIPEÄT JA OSAAVAT ASIAKASTUNTIJAT
- EDULLINEN TARVIKEMYynti
- EDULLISET VALAISIMET JA PIENKONEET

63400 ALAVUS AS. PUH. (965) 20626
39700 PARKANO PUH. (933) 81600

PHILIPS — TUNTURI
JOULUA JUHLISTAMAAN
PYÖRÄ JA TV-HUOLTO KY
PUH. 2185

**PARKANON
SIIVOUSPALVELU OY**

Puh. 2643

Sähköstä puheenollen

- A-ryhmän sähköasennustyöt
- A-ryhmän suunnitelmat
- tarvikemyynti

Edullisesti ammattitaidolla

Puh. 1331. Ahertajankatu 7, Parkano.

Nella-Tex Oy

TEKSTIILITEHDAS, KISSAKIVI

933-81466

RENGAS-BETONI KY

BETONITUOTTEET PARKANOSTA

Puh. 933-2423

Paikkakunnan
pukupaikka

Matin
ASUSTE Ky

Keskuskatu 5 PARKANO
Puh. 933-1353

PARKANON TB-HUOLTO

A. ja J. KUIVANEN

Puh. 2409

PIKA-EVÄS KY

933-2423

Pystygrilli ja kauppa Pahkalassa

Hyvää Joulua ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

933-60434
933-6282

Ikaalisten Auto oy

TOIVOTAMME KAIKILLE PARKANON JOULUN LUKIJOILLE
HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

RAUMA-REPOLA OY
Parkanon konepaja, 39700 PARKANO

*Rauhallista Joulua
Ystävillemme*

 KANSALLIS-OSAKE-PANKKI
Parkano

RAKENNUS OY
Velkko Pitsinki
39700 PARKANO PUH. 933-81743

LIISAN KIOSKI

Puh. 2096

KAMPAAMO
Maija Autio

Keskuskulma II-kerros
Parkano puh. 933-2994

RAKENNUSTARVIKE
Pekka Seppälä Ky

Parkano — Puh. 2696
EDULLINEN ASIAANTUNTIJA
RAKENTAJILLE

KIITÄMME ASIAKKAITAMME KULUNEES-
TA VUODESTA SEKÄ TOIVOTAMME RAU-
HALISTA JOULUA JA HYVÄÄ UUTTA VUOT-
TA.

RAKENNUSLIIKE
VIITASALO KY

39700 PARKANO, PUH. 933-1293

Oy W. ROSENLEW Ab

Metsäosasto — Parkanon piiri
Parkanon Saha

VUOKRAAMME
ERILAISIA KONEITA JA LAITTEITA
sekä mm. VIDEOELOKUVIA

Liike avoinna: ma—pe 07.00—11.00
12.00—17.00

PARKANON VUOKRAUS JA VÄLITYS KY
Puh. 2407

MAALAUSLIIKE HANNU RINNE KY 2665 LATTIANHIONTA HANNU RINNE KY

H. Rinne 2665 E. Nieminen 2991

KULJETUKSET KTK

LÄÄNIN KULJETUS OY
Parkano, Säästökulma, puh. 2090

MARTTI NURMI

KIITÄMME ASIAKKAITAMME KULUNEES-
TA VUODESTA JA TOIVOTAMME

HYVÄÄ JOULUA SEKÄ
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

AURESKOSKI OY

JATKUVASTI
HALVALLA

hamsteri

VUORIJOKI Puh. 81142
Avoinna ma—to 10—18
pe 10—19, la 9—13

Puusepäntiike PARKANO * PUHELIN 933-2254
VOITTO PAJUNEN KY

MYKRÄN TURKISTUOTE

Valmistaa tilauksesta päähineitä, kauluksia ja
puuhkia ym. Soitellaan

HILKKA MYKRÄ
933-3231

PARKANON AUTO JA VARAOSA OY

Puh. vaihde 1361

Suoritan putkialan asennus- ja
korjaustöitä.

URAKOITSIJA
JORMA MYKRÄ
Puh. 3231

PARKANON JOULU 1985

Sisällysluettelo

	Sivu
Lukijalle	1
Ymmärrä joulu oikein	2
Maija-Liisa Erkkilän muistolle	2
Eurooppa-Kuoro Suomessa	3
Tarkastusmuistoja Parkanon yhteiskoulusta	5
Näläkä	7
Moision Joosu ja vaimonsa Fiinu	8
Tervantekoa 1920—30 -luvun Parkanossa	9
Autoystäväni	11
Kun ylioppilaski on pantu paimenehen	12
Parkanon toripäivistä 1920-luvulla	13
Joulupukki sairastaa	15
Leipäpuumme	16
Onnellinen joulu	18
Aamuhartausneuvottelu	19
Nuorten kirjoituskilpailun satoa	20
Saksan matkan satoa	22
Hotelli- ja monitoimitalo Viitasalon suunnitelmissa	23
Irja Viitasen huolena sekä emännän että isännän työt	24

PERHEPANKKI RIKSI ja
PERHEPANKKI TAALARI
TOIVOTTAVAT KAIKILLE
RAUHALLISTA JOULUA ja
MENESTYSTÄ VUODELLE 1986

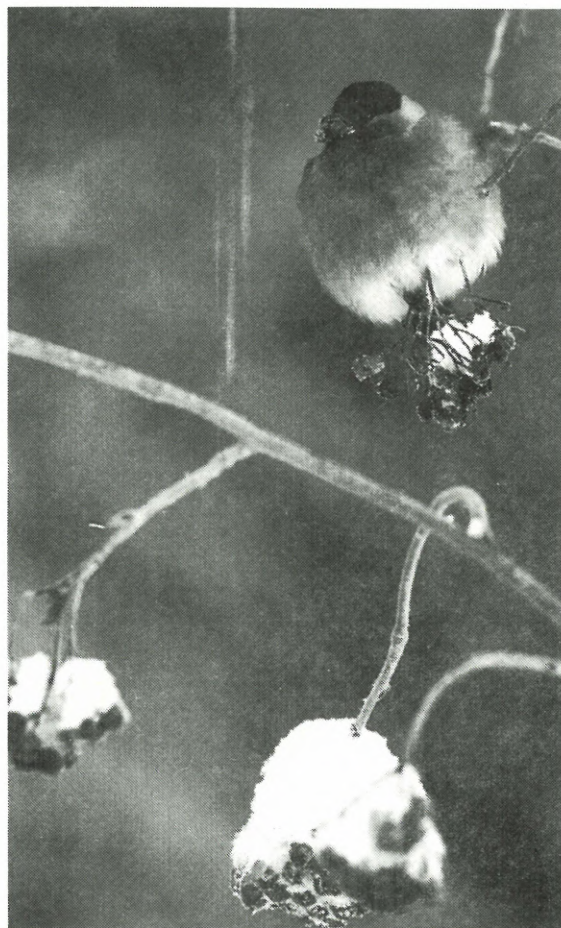
PARKANON OSUUSPANKKI

Hyvä pankki paremmaksi — KYLLÄ

*Rauhallista Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta*

**PARKANON
SÄÄSTÖPANKKI**

Tule Joulu Kultainen

*Joulu... herkkiä lämpimiä ajatuksia.
Kynttilöiden loistetta. Makoisia jouluherkkuja.
Salaperäisiä käärejä. Meillä Sokoksessa
valmistaudut jouluun miellyttävästi. Valitset joulu-
pöydän runsaat herkut. Mieluisat, odotetut lahjat
koko perheelle. Tunnettuja merkkituotteita.*

Käy meiltä Jouluun Kultaiseen.

SOKOS
SATAPIRKKA PUH. 2311

Tervetuloa K-kaupan

JOULUMAILMAAN

K

**TAVARATALO
RAUTAHALLI
MAATALOUS**

vaatehuone ^K
kesport
TOYOTA

ESSO

50

1935—
1985

PK

KIVINIEMI

39700 PARKANO

933-2222